

Yttrande

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet

2024-11-05

Nr 13

Yttrande angående – Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden

Det rödgröna styret instämmer i motionärernas intention att det är mycket viktigt att fortsätta bekämpa droger i Göteborg. Under flera år har vi haft en prioritering i våra budgetar om att förebygga och motverka missbruk av narkotika med fokus på ungdomar. Därför genomförde vi även under 2024 en satsning på 8 miljoner för en drogfri skola. Bland annat har vi beslutat om konkreta insatser mellan skola, socialtjänst och polisen. Vi implementerar en rad förbyggande och främjande insatser, bland annat med fokus på ungas psykiska hälsa samt att rektorerna i grundskolan ges möjlighet att använda sig av narkotikasök.

Det finns redan styrande dokument inom området där bland annat drogvaneundersökningen samt skolans samverkan med socialtjänsten och andra aktörer ingår. Dessutom finns kunskap om det drogförebyggande arbetet och var drogförsäljningen sker. En del av platserna för drogförsäljningen ändrar sig dessutom snabbt på grund av olika faktorer vilket innebär att en kartläggning riskerar bli inaktuell innan den hinner redovisas. Arbetet mot både alkohol och narkotika ska vara ett ständigt pågående arbete, i samarbete med exempelvis polis och skola. Vi anser att det är mer effektivt att fokusera på att utveckla och förstärka det befintliga arbetet. Mot bakgrund av det anser vi att motionen ska avslås.

Yrkande

D, L, KD

2024-11-15

30

Yrkande – Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Motionen anses besvarad

Yrkandet

Motionen lyfter en mycket angelägen fråga om behovet av ett aktivt arbete för att förebygga missbruk och beroende. Vi delar motionärernas engagemang i denna fråga och anser att det är av största vikt att staden fortsätter att arbeta långsiktigt och effektivt för att skydda barn och unga från missbrukets negativa konsekvenser.

Det framgår tydligt av remissinstanserna att Göteborg redan har omfattande och väletablerade insatser för att förebygga och motverka missbruk och beroende i olika former, såsom alkohol, narkotika, tobak och andra beroendeframkallande substanser. Dessa insatser bedrivs inom ramen för väl fungerande strukturer som SSPF (skola-socialtjänst-polis-fritid) i den så kallade Göteborgsmodellen. Skolorna arbetar aktivt i nära samarbete med socialtjänst och polis för att stärka skyddsfaktorer och motverka riskfaktorer.

Ett effektivt arbete mot missbruk och beroende kräver kontinuitet och förankring i befintliga strukturer. Att genomföra ytterligare kartläggningar eller skapa nya insatser utöver det pågående arbetet riskerar att splittra resurser och fördröja utvecklingen av de redan framgångsrika metoderna. Därför är det viktigare att fortsätta bygga vidare på det arbete som redan bedrivs och förstärka de befintliga strukturerna där behov finns.

Mot denna bakgrund yrkar vi att motionen anses besvarad.

Yrkande

2024-11-01

Reviderad 2024-11-04

Ärende: 13 (SLK-2024-00535)

Yrkande angående – Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Socialnämnd Centrum får i uppdrag att, som en del av kartläggningen av det drogförebyggande arbetet, även inkludera användandet av lustgas bland unga och dess konsekvenser.
2. Socialnämnd Centrum får i uppdrag att som en del av informationskampanjen till föräldrar, även uppmärksamma riskerna med lustgas och informerar om hur dessa kan upptäckas och hanteras.
3. Socialnämnd Centrum får i uppdrag att i samverkan med grundskolenämnden samt utbildningsnämnden utveckla en modell för att öka medvetenheten bland både föräldrar och unga om farorna med droger och lustgas. Bland annat genom informationsinsatser i skolorna samt genom riktade kampanjer i stadens ungdomsverksamheter.
4. Motionen anses besvarad.

Yrkandet

Den senaste tidens ökade konsumtion av lustgas bland unga är en oroande trend som måste tas på allvar. Det finns flertalet exempel på hur frekvent konsumtion av lustgas har lett till allvarliga hälsoproblem, vilket i sin tur kan orsaka neurologiska skador som är irreparabla. Ungdomar har rapporterats drabbas av långvarigt nedsatt rörlighet, inkontinens och andra neurologiska komplikationer, vilket gör detta till en allvarlig folkhälsofråga. Lustgas fungerar även som en inkörsport till andra droger samt narkotikaförsäljning, vilket indirekt gynnar gängkriminalitet.

Danmark har framgångsrikt infört ett förbud mot försäljning och innehav av lustgas till privatpersoner, på riksnivå driver Sverigedemokraterna med Tidö-partierna frågan då vi ser ett nationellt förbud som en önskvärd utveckling även i Sverige.

Tills dess att ett sådant förbud införs, behöver politiken i Göteborg ta ansvar och agera för att minimera missbruket av lustgas och de skador det medför.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-10-11

Ärendenummer SLK-2024-00535

Handläggare

Charlotta Bjerhem

Telefon: 031-365 05 88

E-post: charlotta.bjerhem@stadshuset.goteborg.se

Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktiv arbete mot droger i staden

Motionen

Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) föreslår i en motion till kommunfullmäktige att ge kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en kartläggning av det drogförebyggande arbetet, platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor samt de stödinsatser på socialnämnderna, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden som finns när det gäller att komma ur ett missbruk.

Vidare föreslår motionärerna att grundskolenämnden och utbildningsnämnden får i uppdrag att genomföra en informationskampanj till samtliga föräldrar i grundskolan och gymnasieskolan när det gäller hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller barnets missbruk av alkohol, tobak och narkotika.

Motionärerna föreslår även att socialnämnd Centrum får i samverkan med grundskolenämnden i uppdrag att utveckla en modell för hur skolorna kan involvera föräldrar och andra viktiga vuxna i det drogförebyggande arbetet och hur de kan upptäcka och agera vid misstänkt missbruk.

Motionärerna menar att det finns många insatser för att förebygga och komma ut ur drogmissbruk, men att det saknas en samlad bild för staden i syfte att kunna identifiera eventuella förbättringsbehov.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till grundskolenämnden, utbildningsnämnden, socialnämnd Centrum, socialnämnd Sydväst samt idrotts- och föreningsnämnden. Remissyttrandena i sin helhet finns som bilagor till detta tjänsteutlåtande.

Remissinstans	Beslut
Grundskolenämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Yrkande SD

Utbildningsnämnden	Avstyrker Yrkande S, V och MP Omröstning
Socialnämnd Centrum	Tillstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Omröstning Yttrande SD Yttrande V, S och MP
Socialnämnd Sydväst	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Yrkande SD Omröstning Protokollsanteckning
Idrotts- och föreningsnämnden	Avstyrker Omröstning

Remissinstansernas överväganden

Grundskolenämnden och utbildningsnämnden avstyrker motionen med hänvisning till pågående arbete på området. Grundskolenämnden påtalar att det finns systematik i arbetet med att kartlägga och fånga upp elever i riskzon. Förvaltningen samverkar vidare med kompetenscentrum inom socialnämnd Centrum i frågor som rör ANDTS. Båda skolnämnderna menar att frågor avseende platser med öppen drogförsäljning hanteras i befintliga forum, så som samverkan inom skola-socialtjänst-polis-fritid (SSPF). Som ytterligare exempel på pågående insats har grundskoleförvaltningen under våren 2024 tagit fram en folder som syftar till att ge vårdnadshavare kunskap om ANDTS, skolans arbete för en drogfri skola samt vart vårdnadshavare kan vända sig för råd och stöd vid oro eller misstanke om missbruk. Båda nämnderna hänvisar också till den så kallade Göteborgsmodellen som är ett indikatorbaserat ANDTS-förebyggande arbete i skolan. Skolan erbjuder stöttning och konsultation utifrån analys av statistik i den droganeundersökning som genomförs med regelbundna intervall.

Socialnämnd Sydväst menar att även om det drogförebyggande arbetet kan utvecklas finns det redan tillräckligt god kartläggning av såväl det drogförebyggande arbetet som platser för drogförsäljningen. Det finns inte heller behov av att kartlägga stödinsatser. En ny informationskampanj bedöms endast ha en kortvarig effekt. I stället behöver befintligt informationsarbete bli mer metodiskt för att nå ut till alla. Det finns inte heller behov av en ny modell för drogförebyggande arbete i skolan, eftersom det redan finns en plan för detta som också inkluderar samverkan med socialförvaltningen liksom andra aktörer.

Nämnden efterfrågar i stället mer tydlighet i ansvar för frågan, strukturer för samverkan samt utvecklingsarbete utifrån befintliga insatser.

Socialnämnd Centrum påtalar att det idag finns många välfungerande verksamheter och pågående arbeten i staden. Det finns dock utrymme för förbättring, särskilt gällande en tydligare struktur för samarbetet mellan berörda förvaltningar, kontinuerlig kunskapsutveckling och det föräldrastödjande arbetet. Motionens föreslagna aktiviteter skulle kunna ge stöd i det arbetet. En särskild kartläggning av drogförsäljning bedöms dock inte tillföra något och bör inte göras. Situationen följs bäst genom befintliga strukturer. En informationskampanj till skolor är relevant. Socialförvaltningen Centrum och grundskoleförvaltningen kan, inom ramen för befintlig modell, utveckla sin samverkan för hur skolorna kan involvera föräldrar och andra viktiga vuxna i det drogförebyggande arbetet och hur de kan upptäcka och agera vid misstänkt missbruk.

Idrotts- och föreningsnämnden har, i samband med beslutet att avstyrka motionen, inte översänt något yttrande till kommunstyrelsen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

På samhällsnivå leder nyttjande av droger och droghantering till stora kostnader, sett till både enskilt lidande och till faktiska kostnader för samhället. För den enskilda och dennes anhöriga kan det till exempel innebära svårigheter att vara självförsörjande. För samhället för det med sig kostnader för vård och insatser som personer i missbruk har behov av och rätt till. Därutöver kan försäljning av droger kopplas till kriminalitet och finansiering kopplat till organiserad brottslighet. Insatser som förebygger missbruk kan därför förväntas ha en positiv ekonomisk effekt både på individ- och samhällsnivå på längre sikt.

På kortare sikt innebär förslagen i motionen en viss ambitionshöjning och ökade insatser för berörda nämnder, vilket också innebär merkostnader. Det kräver tillskott av resurser eller omfördelning inom nämndernas ram.

Enligt beslut i kommunfullmäktige 2024-06-19 § 253 har en kommuncentral post på 8 miljoner kronor avsatts för avrop av grundskolenämnden, utbildningsnämnden och socialnämnderna rörande drogfri skola. Åtgärder som pengarna kan användas för är utbildning för rektorer och biträdande rektorer, kurser för vårdnadshavare men även åtgärder för att upptäcka och förebygga psykisk ohälsa som kan vara en orsak för droganvändande och medverkan i kriminalitet. Grundskolenämnden, utbildningsnämnden och socialnämnderna ska samverka om hur medlen ska användas och medlen ska förbrukas under 2024. Ett arbete med att ta fram insatser pågår.

Bedömning ur ekologisk dimension

Framställningen och användandet av droger skadar och påverkar miljön. Rester av droger hamnar i avloppsvattnet och kan påverka hormoner hos fiskar, fåglar, grodor och andra djur och organismer. Likaså bidrar användningen av droger till nedskräpning och innebär kostnader för städning och avfallshantering. Om motionens förslag leder till minskad droganvändning bedöms de därför ha positiva effekter utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Missbruk drabbar den enskilda, men också anhöriga till denne. Därutöver innebär användning av droger också till finansiering av kriminella, vilket drabbar hela samhället genom ökad kriminalitet och otrygghet. Missbruk och dess negativa konsekvenser skiljer sig åt mellan åldrar, kön och socioekonomiska grupper. Hur detta tar sig uttryck i Göteborg följs och analyseras löpande med hjälp av tillgängliga hälsodata för befolkningen samt drogvanundersökningar bland elever.

Enligt FN:s barnkonventionens artikel 33 ska konventionsstaterna vidta alla lämpliga åtgärder för att skydda barn från olaglig användning av narkotika. Alla barn gynnas av ett aktivt arbete mot droger. Droger är skadliga för hälsan och kan påverka elevers inlärningsförmåga och utveckling. Nyttjande och hantering av droger påverkar dessutom inte bara den enskilda eleven utan ofta också eleverna runt och kring. Det kan skapa otrygghet och orolig stämning i skolan. Genom värdegrundsuppdraget är skolan en viktig aktör i arbetet med att förebygga användningen av alkohol, narkotika, tobak och andra droger. Generellt kan ett förstärkt arbete mot droger förväntas ha positiva effekter utifrån den sociala dimensionen.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Bilagor som utgör beslutsunderlag

1. Motionen
2. Grundskolenämndens handlingar 2024-09-24 § 172
3. Utbildningsnämndens handlingar 2024-09-24 § 139
4. Socialnämnd Centrums handlingar 2024-09-02 § 228
5. Socialnämnd Sydvästs handlingar 2024-09-25 § 193
6. Idrotts- och föreningsnämndens handlingar 2024-08-28 § 114

Handling 2024 nr 86

Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden

Tillgången till narkotika är ett stort problem på flera nivåer. Droghandeln är en vanlig väg in i kriminalitet för unga som rekryteras för att förvara och sälja narkotika, och på så sätt skydda äldre gängmedlemmar från att straffas. Detta hänsynslösa utnyttjande måste stoppas. Det kräver insatser från både skola, socialtjänst, fritid, psykiatri och missbruksvård samtidigt som vi bekämpar droghandeln. Barn och unga som kommer i kontakt med narkotika eller som är i riskzonen för att hamna i ett missbruk måste fångas upp tidigt med snabba, anpassade och evidensbaserade insatser.

Det finns många insatser för att både förebygga och komma ur drogmissbruk spridda i staden men det saknas dock en samlad bild för staden. Det är viktigt för att identifiera glapp och veta var arbetet fungerar väl och var eventuella förbättringar behövs. Därför vill vi se en kartläggning av förebyggande insatser och vilka stödinsatser som finns för de som har ett missbruk samt var öppen drogförsäljning sker kring skolor och förskolor. I samverkan med socialnämnderna ska trygghetsåtgärder vidtas kring dessa områden.

Forskningen visar att risk- och skyddsfaktorer i stort sett är samma för alkohol-, tobak- och narkotikabruk som för våld, bristande skolanpassning och psykisk ohälsa. Skyddsfaktorer är en välfungerande skolgång, tydliga normer och förväntningar från vuxna, bra kompisrelationer, fritidssysselsättning, gott socialt klimat i skolan, känna tillhörighet, bra relationer inom familjen och med andra, att bra beteende bekräftas, att föräldrar har god insyn i den unges liv utanför hemmet, social och kognitiv kompetens och sen alkoholdebut.

Risikfaktorer är skolk, tillgång till alkohol eller droger, otrivsel, brist på struktur, tillåtande attityder hos vuxna, kompisar som har problem, beroendeproblem i familjen, tidig debut av alkohol, positiv attityd till droger och våld, samt familjekonflikter.

En eller några få risk- eller skyddsfaktorer har oftast en liten effekt men tillsammans kan de ge större effekt på individens beteende. Därför behövs insatser för att stärka skyddsfaktorerna och minska riskfaktorerna.

Föräldrarna och andra nära vuxna är de ungas bästa förebyggare och därför är det viktigt att det finns stöd och hjälp vid behov även för föräldrarna. Att veta hur man kan upptäcka missbruk hos sitt barn, hur man bör agera och var man kan vända sig som förälder kan vara avgörande. Därför vill vi se en informationsinsats kring detta till alla föräldrar i grund- och gymnasieskolan.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att genomföra en kartläggning av det drogförebyggande arbetet, platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor samt de stödinsatser som finns när det gäller att komma ur ett missbruk i socialnämnderna, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden.
2. Grundskolenämnden och utbildningsnämnden får i uppdrag att genomföra en informationskampanj till samtliga föräldrar i grundskolan och gymnasieskolan när det gäller hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller barnets missbruk av alkohol, tobak och narkotika.
3. Socialnämnd Centrum får i samverkan med grundskolenämnden får i uppdrag att utveckla en modell för hur skolorna kan involvera föräldrar och andra viktiga vuxna i det drogförebyggande arbetet och hur de kan upptäcka och agera vid misstänkt missbruk.

Nina Miskovsky (M)

Sofie Gyllenwaldt (M)

Yttrande över motion om ett aktivt arbete mot droger i staden

§ 172, N609-2350/24

Beslut

1. Grundskolenämnden avstyrker motionen om ett aktivt arbete mot droger i staden och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2024-05-22, som sitt yttrande till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden till grundskolenämnden för yttrande.

Remissvaret ska ha inkommit till stadsledningskontoret senast den 26 september 2024.

Handlingar

Grundskoleförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2024-05-22

Bilaga 1, Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden

Yrkande från SD, daterat 2024-09-20

Yrkanden

Nicklas Gretzer (M) yrkar att motionen ska tillstyrkas.

Sara Carlsson Hägglund (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer förvaltningens förslag mot yrkandet från Nicklas Gretzer (M) om att tillstyrka motionen och finner att nämnden bifallit förvaltningens förslag.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-09-24

Dag för justering

2024-09-24

Vid protokollet

Sekreterare

Gustav Boström

Ordförande

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S)

Justerande

Axel Darvik (L)

Rätt utdraget intygar i tjänsten:

Gustav Boström

Nämndsekreterare

Yrkande

2024-09-20

Ärende 13

Yrkande angående – Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden.

Förslag till beslut

I nämnden:

1. Grundskoleförvaltningen tillstyrker motionen från Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden.
2. Förvaltningen får i uppdrag att som en del av informationskampanjen till elever och föräldrar, även uppmärksamma riskerna med lustgas och informerar om hur detta kan upptäckas och hanteras.

Yrkandet

Utöver de föreslagna åtgärderna i motionen om ett aktivt arbete mot droger, är det viktigt att förvaltningen även inkluderar insatser för att uppmärksamma unga på de allvarliga riskerna med användandet av lustgas. Den senaste tidens ökade konsumtion av lustgas bland unga är en oroande trend som måste tas på allvar. Det finns flertalet exempel på hur frekvent konsumtion av lustgas har lett till allvarliga hälsoproblem, vilket i sin tur kan orsaka neurologiska skador som är irreparabla. Ungdomar har rapporterats drabbas av långvarigt nedsatt rörlighet, inkontinens och andra neurologiska komplikationer, vilket gör detta till en allvarlig folkhälsofråga.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-05-22

Diarienummer N609-2350/24

Handläggare:

Amanda Andersson

E-post: amanda.2.andersson@grundskola.goteborg.se

Yttrande över motion om ett aktivt arbete mot droger i staden

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

1. Grundskolenämnden avstyrker motionen från Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2024-05-22, som sitt yttrande till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har bitt grundskolenämnden yttra sig över en motion från Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden.

Motionärerna vill att kommunfullmäktige ska besluta att kommunstyrelsen ska genomföra en kartläggning av det drogförebyggande arbetet, av platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor samt av de stödinsatser som finns när det gäller att komma ur ett missbruk. Därtill föreslås grundskolenämnden och utbildningsnämnden få i uppdrag att ta fram en informationskampanj. Kampanjen ska ge föräldrar kunskap om hur de kan upptäcka tecken på missbruk hos sina barn och vad de ska göra i en sådan situation. Slutligen föreslås socialnämnden Centrum och grundskolenämnden tillsammans utveckla en modell för ökat samarbete mellan skola, hem och andra viktiga vuxna. Syftet är att stärka det drogförebyggande arbetet och förbättra möjligheterna att upptäcka och agera vid misstänkt missbruk.

Grundskoleförvaltningen delar motionärernas uppfattning om att ett aktivt arbete mot droger är avgörande. Skolan har en central roll i det drogförebyggande arbetet och arbetar med generella frisk- och skyddsfaktorer såsom aktivt närvaroarbete, trygghetsarbete, tillgänglig lärmiljö och undervisning, elevers delaktighet samt samverkan med hem och andra aktörer. I kompletteringsbudgeten 2024 har 8 miljoner kronor fördelats till Drogfri skola och arbete med att ta fram förslag på insatser och att fördela medel mellan berörda förvaltningar pågår.

Grundskoleförvaltningen anser att motionen ska avstyrkas med hänvisning till pågående arbete inom förvaltningen samt för att kunna fokusera på och stärka de befintliga arbetssätten i större utsträckning.

Bedömning ur ekonomisk dimension

På samhälls nivå leder nyttjande av droger och droghantering till stora kostnader, sett till både enskilt lidande och till faktiska kostnader för samhället. Lärande och att slutföra sin skolgång med goda resultat leder till minskad ohälsa samt minskad risk för kriminalitet och utanförskap. En trygg skolmiljö med välfungerande undervisning med en förebyggande och hälsofrämjande elevhälsa samt en meningsfull fritid är av stor vikt för barn- och ungas hälsoutveckling.

I Göteborgs Stads kompletteringsbudget 2024 finns totalt 8 miljoner kronor tilldelade Drogfri skola. Det står att åtgärder som pengarna kan gå till är utbildning för rektorer och biträdande rektorer, kurs för vårdnadshavare men även åtgärder som att upptäcka och förebygga psykisk ohälsa som kan vara en orsak för droganvändande och medverkan i kriminalitet. Grundskolenämnden, utbildningsnämnden och socialnämnderna ska samverka om hur medlen ska användas och medlen ska förbrukas under 2024. Ett arbete med att ta fram insatser pågår för tillfället.

Bedömning ur ekologisk dimension

Framställningen och användandet av bland annat droger skadar och påverkar miljön. Rester av drogerna hamnar i avloppsvattnet och det kan bland annat påverka hormoner hos fiskar, fåglar, grodor och andra djur och organismer.

Bedömning ur social dimension

Enligt FN:s barnkonvention artikel 33 måste skolan säkerställa att barn och ungdomar ges goda förutsättningar för hälsa och har en skyldighet att skydda barn och ungdomar från alkohol och droger.

Bedömning av barnets bästa

Alla elever gynnas av ett aktivt arbete mot droger, dock särskilt elever på mellan- och högstadiet. Den årliga nationella skolundersökningen som Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) genomför visar svenska skolors erfarenheter av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar. Elever i årskurs 9 har deltagit i undersökningen sedan starten 1971 och från och med år 2004 deltar även elever i gymnasiet år 2. I undersökningen 2023 svarade cirka 6 procent av pojkarna och 7 procent av flickorna i årskurs 9 att de någon gång använt narkotika. I gymnasiet årskurs 2 var andelen cirka 15 procent för både flickor och pojkar. Andelen elever som uppger erfarenhet av narkotikabruk har varit relativt stabil de senaste 20 åren¹. En studie från Brottsförebyggande rådet om barn och unga i kriminella nätverk visar att barn i 12–15-årsåldern rekryteras till kriminella nätverk av andra unga som ofta är 15–20 år. Yngre barn är särskilt efterfrågade när det gäller att hantera narkotika².

Droger är skadliga för hälsan och kan påverka elevers inlärningsförmåga och utveckling. Genom att nyttja och/eller hantera droger påverkas den enskilda eleven och vanligtvis även eleverna i dess omgivning. Det kan bland annat leda till otrygghetskänsla och orolig stämning. Att klara skolan är en viktig faktor för barns framtida hälsa. Generella frisk- och skyddsfaktorer har stor betydelse för barns psykiska hälsa inklusive bruk av alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar (ANDTS). Genom

¹ [Narkotikabruk bland unga — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/om-folkhalsomyndigheten/om-och-for-oss/om-och-for-oss-2023/)

² [Barn och unga i kriminella nätverk - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](https://www.brottsforebyggande-radet.se/om-brottsforebyggande-radet/om-brottsforebyggande-radet-2023/)

kunskaps- och värdegrundsuppdraget är skolan en viktig aktör i att bidra till arbetet med ANDTS-prevention. Skolan spelar till exempel en viktig roll genom att undervisa om riskerna med tobak, alkohol och andra droger. Samverkan mellan skola och vårdnadshavare samt vårdnadshavares förmåga till engagemang i skolan, deras förväntningar på barnet och förmåga att stödja och uppmuntra barnet i skolarbetet är viktiga för skolresultat, hälsa och trivsel. Genom att stödja vårdnadshavare i detta kan förutsättningarna för goda skolprestationer förbättras.

Förvaltningen bedömer att ett aktivt arbete mot droger bedrivs utifrån barnkonventionen samt utifrån vad som bedöms vara barns bästa. Detta arbete behöver pågå kontinuerligt för att säkerställa utveckling och arbete av god kvalitet.

Samverkan

Information på facklig samverkansgrupp (FSG) den 16 september 2024.

Bilagor

1. Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden.

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden till grundskolenämnden för yttrande.

Remissvaret ska ha inkommit till stadsledningskontoret senast den 26 september 2024.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en motion från ledamöter i Moderaterna om ett aktivt arbete mot droger i staden. Motionärerna skriver bland annat om att droghandeln utnyttjar och drar in unga i kriminalitet. För att bekämpa detta krävs samordnande insatser från fler håll såsom skola, fritid och socialtjänst samt att det är avgörande att upptäcka och hjälpa barn unga som är i riskzonen för missbruk så tidigt som möjligt och med anpassade och evidensbaserade insatser. Motionärerna efterfrågar en samlad bild för att få en översikt av pågående insatser och för att kunna identifiera brister och kunna rikta stödinsatser. I motionen står det också om skydds- och riskfaktorer som påverkar, exempelvis att en bra skolgång och starka familjeband skyddar mot missbruk, medan skolk och tillgång till alkohol eller droger ökar risken. Föräldrar spelar en viktig roll i att förebygga missbruk och behöver därför mer kunskap och stöd om hur de kan upptäcka och hantera missbruk hos sina barn.

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige ska besluta att:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att genomföra en kartläggning av det drogförebyggande arbetet, platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor samt de stödinsatser som finns när det gäller att komma ur ett missbruk i socialnämnderna, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden.
2. Grundskolenämnden och utbildningsnämnden får i uppdrag att genomföra en informationskampanj till samtliga föräldrar i grundskolan och gymnasieskolan när det gäller hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller barnets missbruk av alkohol, tobak och narkotika.
3. Socialnämnd Centrum får i samverkan med grundskolenämnden i uppdrag att utveckla en modell för hur skolorna kan involvera föräldrar och andra viktiga vuxna i det drogförebyggande arbetet och hur de kan upptäcka och agera vid misstänkt missbruk.

Förvaltningens bedömning

Grundskoleförvaltningen instämmer med motionärerna om vikten av ett aktivt arbete mot droger. Skolan har en central roll inom det drogförebyggande arbetet. Alla elever har rätt till en drogfri skoltid och i grundskoleförvaltningen gäller nolltolerans mot droger och alkohol.

Förvaltningen anser dock att motionen ska avstyrkas med hänvisning till pågående arbete med generella frisk- och skyddsfaktorer, specifika insatser samt tillskjutna medel från kompletteringsbudgeten 2024.

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att genomföra en kartläggning av det drogförebyggande arbetet, platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor samt de stödinsatser som finns när det gäller att komma ur ett missbruk i socialnämnderna, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden.

Förvaltningens bedömning: När det gäller det drogförebyggande arbetet pågår det systematiskt ett främjande arbete på skolorna för att skapa goda förutsättningar för ett gott skolklimat och goda relationer samt för att skolan ska vara en frisk- och skyddsfaktor för eleverna. Exempel är ett aktivt närvaroarbete, trygghetsarbete genom att upprätta plan mot diskriminering och kränkande behandling (PDK), arbeta med elever delaktighet, undervisning om ANDTS, tillgänglig undervisning och tillgänglig lärmiljö men också genom samarbete med vårdnadshavare och samverkan med andra aktörer.

Inom grundskolenämnden finns två styrande dokument inom området. *Planen för det drogförebyggande arbetet* syftar till att tydliggöra skolans centrala roll som frisk- och skyddsfaktor, arbetet med en drogfri skola och hur Göteborgs Stads drogvaneundersökning ingår som en del i det drogförebyggande arbetet.

Riktlinjen för drogfri skola syftar till att klargöra för arbetet med en drogfri skola samt ge stöd till skolans personal avseende hur de ska hantera vid misstanke eller vetskap om att en elev använder och/eller hanterar droger.

Det finns en systematik i arbetet med att kartlägga och fånga upp elever som befinner sig i riskzonen, dels genom frågor om droger i skolsköterskans hälsosamtal som genomförs i årskurserna 4, 6 och 8, dels genom drogvaneundersökningen som genomförs vart tredje år.

Inom Socialförvaltning Centrum finns kompetenscentrum för förebyggande och främjande i sociala frågor som bland annat sammanställer resultatet från drogvaneundersökningen och tar fram risker. De har dock inget formellt samordningsuppdrag gällande ANTDS i staden och följer socialtjänstens reglemente och stadens mål. Kompetenscentrum arbetar preventivt för barn och unga, och uppdraget de har är kompetensförsörjning främst mot socialtjänst. Grundskoleförvaltningen samverkar med kompetenscentrum för förebyggande och främjande gällande ANDTS och informationskanalerna är sammanlänkande.

När det gäller att genomföra kartläggning av platser med öppen drogförsäljning finns forum, exempelvis samverkan inom skola-socialtjänst-polis-fritid (SSPF), där liknande information delas. SSPF är ett brottsförebyggande arbete som på sker på universell, selektiv eller individuell nivå. Syftet är att förhindra och att förebygga att ungdomar hamnar i kriminalitet, rekryteras till kriminella gäng och/eller inleder missbruk. Målet är att ungdomarna ska ha en fungerande skolgång och ett liv fritt från kriminalitet och droger.

Ett annat befintligt forum är den så kallade torsdagskonferensen där samverkan sker mellan förvaltningar och bolag i Göteborg, kranskommuner och lokalpolis för att identifiera risker och social oro. På konferensen delas lägesbild, tecken på socialoro/ungdomsproblematik eller andra fenomen som förväntas få en påverkan i större omfattning. Syftet är att skapa en gemensam lägesbild om social oro i Göteborg och kranskommuner. På dessa möten rapporteras inte enskilda händelser i stadsdelar eller inom förvaltningarna.

Gällande att kartlägga de stödinsatser som finns när det gäller att komma ur ett missbruk i socialnämnderna, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden, arbetar grundskoleförvaltningen främst med det drogförebyggande arbetet, det vill säga alla skolors värdegrund. På skolorna sker också undervisning om ANDTS. Inom lärarakademin finns metodstöd för lärare om hur undervisning om alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel kan integreras i olika ämnen.

Skolan har en skyldighet att agera vid misstanke om användning eller hantering av droger. All personal inom skolan har en skyldighet att göra en anmälan till

socialtjänsten vid misstanke om drogaktivitet. Vid konstaterad hantering av droger gör skolan alltid en polisanmälan.

När det gäller stödinsatser finns ett samarbete med Mini-Maria Göteborg som är en mottagning för ungdomar med alkohol- och drogrelaterade frågor. Mini-Maria finansieras och drivs i samverkan mellan Göteborgs Stad och Sahlgrenska universitetssjukhuset. Göteborg Stad erbjuder också stöd i form av föräldrautbildningar och ungdomsenhetens föräldratelefon.

2. Grundskolenämnden och utbildningsnämnden får i uppdrag att genomföra en informationskampanj till samtliga föräldrar i grundskolan och gymnasieskolan när det gäller hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller barnets missbruk av alkohol, tobak och narkotika.

Förvaltningens bedömning: Inom grundskoleförvaltningen har gruppen för ANDTS under våren 2024 arbetat fram en folder som riktar sig till vårdnadshavare. Foldern innehåller information som syftar till att ge vårdnadshavare mer kunskap om ANDTS, kunskap om hur skolan arbetar för en drogfri skola samt tips om var och hur vårdnadshavare kan få rådgivning och stöd vid oro eller misstanke om missbruk. Foldern ska användas på föräldramöten och kommer att finnas tillgänglig hos skolsköterska.

Det finns exempel på föräldrasamverkan i delar av staden, bland annat "Föräldrafika" för vårdnadshavare till elever på skolorna vid Mariaplan, där grundskoleförvaltningen deltar vid förfrågan.

Ett annat exempel på information till vårdnadshavare är att det inför Valborgsmässaöften 2024 genomfördes en digital föräldraföreläsning om unga och droger i utbildningsområde Centrum. Representanter från grundskoleförvaltningen, socialtjänst, Mini-Maria och Polis deltog för att informera om statistik, lägesbild från fältgruppen och Polisen, olika narkotikasorter, social och fysiska tecken att vara uppmärksamma på, skolans förebyggande arbete, samverkan med vårdnadshavare, risk- och skyddsfaktorer, orosanmälningar/socialtjänstens arbete, samverkan samt möjlighet till att ställa frågor. Detta samverkansupplägg är något förvaltningen ser över om det går att sprida till samtliga utbildningsområden.

3. Socialnämnd Centrum får i samverkan med grundskolenämnden i uppdrag att utveckla en modell för hur skolorna kan involvera föräldrar och andra viktiga vuxna i det drogförebyggande arbetet och hur de kan upptäcka och agera vid misstänkt missbruk.

Förvaltningens bedömning: I Göteborgs Stad finns den så kallade Göteborgsmodellen. Göteborgsmodellen är ett indikatorbaserat ANDTS-förebyggande arbete i skolan. Utifrån analys av statistik på skolnivå från droganeundersökningen erbjuds skolan stöttning och konsultation.

Metoden i korthet går ut på att genom statistik identifiera skolor med höga siffror och genom konsultation till skolledning och elevhälsa kartlägga skolans behov. Utifrån konsultationen erbjuds långsiktig samverkan genom en utbildningsplan med förslag på insatser. Oftast inleds processen med Dialogcafé som innebär en halvdag med hela skolpersonalen. Arbetet består av en föreläsningssedel och en workshopdel med fem samtalsomgångar där en del fokuserar på föräldrar och hur de involveras i ANDTS-arbetet och hur samarbetet kan utvecklas. Efter ett tag följs insatsen upp med ett möte med rektor och elevhälsa där fokus är skolans nästa steg och utifrån skolans behov kan fler insatser kopplas på och andra aktörer kan bjudas in.

Grundskoleförvaltningen anser att det inte finns behov för ytterligare initiativ eller modell utan tid och medel för att fokusera på att utveckla det arbete som pågår samt för att stärka samverkan.

Protokollsutdrag skickas till

stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se (diarienummer SLK-2024-00535)

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Maria Andersson
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef

Yttrande nämndremiss - Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden (SLK-2024-00535)

§ 139, 0957/24

Beslut

1. Utbildningsnämnden beslutar att motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden avslås.
2. Utbildningsnämnden beslutar att förklara ärendet omedelbart justerat

Handling/ar

Tjänsteutlåtande 2024-59

Facklig samverkansgrupp 2024-09-16

Yrkanden

Hakan Önal (M) yrkar bifall till motionen i första hand och till tjänsteutlåtandet i andra hand.

Joakim Byvik, 1:e vice ordförande, Oscar Linde Svedestad (S) och Linda von Corswant (MP) yrkar bifall till yrkande från (S) (V) (MP) att motionen ska avslås. Yrkandet i sin helhet biläggs protokollet som bilaga 3.

Pär Gustafsson (L), 2:e vice ordförande, Camilla Harrysson (D) yrkar bifall till tjänsteutlåtandet.

Propositionsordning

Nedanstående propositionsordning godkänns.

Ordförande konstaterar först att tre förslag till beslut finns.

Ordförande ställer proposition på förslagen och finner att utbildningsnämnden fattar beslut enligt yrkande från (S) (V) (MP).

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-09-24

Votering begärs och ska verkställas.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition:

JA för bifall till tjänsteutlåtandet.

NEJ för bifall till motionen.

Hakan Önal (M) och Birgit Broddéus (M) röstar Nej.

Camilla Harrysson (D) och Pär Gustafsson (L) röstar Ja.

Joakim Byvik (V), Oscar Linde Svedestad (S), Pija Ekström (S),

Linda von Corswant (MP) och Milyon Tekle Haile (S) avstår.

Då röstetalen utfaller lika, 2-2, finner ordförande, med sin utslagsröst att utbildningsnämnden bifaller tjänsteutlåtandet.

Ordförande finner att två förslag kvarstår. Ordförande ställer bifall till tjänsteutlåtandet mot yrkande från (S) (V) (MP). Votering har begärts och ska verkställas.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition:

JA för bifall till yrkande från (S) (V) (MP).

NEJ för bifall till tjänsteutlåtandet.

Joakim Byvik (V), Oscar Linde Svedestad (S), Pija Ekström (S), Linda von Corswant (MP) och Milyon Tekle Haile röstar ja.

Hakan Önal (M), Camilla Harrysson (D), Pär Gustafsson (L), Birgit Broddéus (M) röstar nej.

Ordförande finner att utbildningsnämnden fattar beslut enligt yrkande från (S) (V) (MP).

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-09-24

Reservation

Hakan Önal (M) och Birgit Broddéus (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Justering

2024-09-24

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2024-09-24

Vid protokollet

Sekreterare

Britta Ryding

Ordförande

Milyon Tekle Haile

Justerande

Pär Gustafsson

Yrkande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2024-09-22

Nr 13

Yrkande angående – Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden, handling 2024 nr 86 (SLK-2024-00535)

Förslag till beslut

I utbildningsnämnden:

1. Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden avslås.

Yrkandet

Motionärernas lyfter ett mycket viktigt område och vi delar deras engagemang för att hindra unga människor att skadas av narkotika och från att fastna i narkotikamissbruk. Narkotika leder till stora kostnader för både individ och samhälle, medför fara för liv och hälsa och förstör sociala relationer. Som förvaltningen beskriver bedrivs redan insatser inom området och vi ser inte att de förslag som motionärerna lyfter bidrar till något nytt eller till något som leder till effektiv nytta.

Det rödgröna styret har i kompletteringsbudget 2024 fördelat 8 miljoner kronor till Drogfri skola. För närvarande pågår arbetet med att ta fram förslag på insatser och att fördela medel mellan berörda

förvaltningar. Åtgärder som pengarna kan gå till är utbildning för rektorer och biträdande rektorer, kurs för vårdnadshavare men även åtgärder som att upptäcka och förebygga psykisk ohälsa som kan vara en orsak för droganvändande och medverkan i kriminalitet.

När det gäller att genomföra kartläggning finns forum, exempelvis samverkan inom skola-socialtjänst-polis-fritid (SSPF), där information om platser för droghandel delas. Syftet är att förhindra och att förebygga att ungdomar hamnar i kriminalitet, rekryteras till kriminella gäng och/eller inleder missbruk. Målet är att ungdomarna ska ha en fungerande skolgång och ett liv fritt från kriminalitet och droger. Ett annat befintligt forum är den så kallade torsdagskonferensen där samverkan sker mellan förvaltningar och bolag i Göteborg, kranskommuner och lokalpolis för att identifiera risker och social oro. På konferensen delas lägesbild, tecken på social oro eller andra fenomen som förväntas få en påverkan i större omfattning. Syftet är att skapa en gemensam lägesbild om social oro i Göteborg och kranskommuner.

I Göteborgs Stad finns den så kallade Göteborgsmodellen som är ett indikatorsbaserat ANDTS-förebyggande arbete i skolan. Utifrån analys av statistik på skolnivå från droganeundersökningen erbjuds skolan stöttning och konsultation.

Utifrån konsultationen erbjuds långsiktig samverkan genom en utbildningsplan med förslag på insatser.

Tjänsteutlåtande Nr: 2024-59

Utfärdat 2024-08-29

Diarienummer 0957/24

Handläggare

Sara Lundqvist

Telefon: 031-3670120

E-post: sara.lundqvist@educ.goteborg.se

Yttrande till motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden, handling 2024 nr 86 (SLK-2024-00535)

Förslag till beslut

I utbildningsnämnden

1. Att tillstyrka att kommunstyrelsen får i uppdrag att genomföra en kartläggning av det drogförebyggande arbetet, platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor samt de stödinsatser som finns när det gäller att komma ur ett missbruk i socialnämnderna, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden.
2. Att avstyrka att grundskolenämnden och utbildningsnämnden får i uppdrag att genomföra en informationskampanj till samtliga föräldrar i grundskolan och gymnasieskolan när det gäller hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller barnets missbruk av alkohol, tobak och narkotika.
3. Att inte ta ställning kring att socialnämnd centrum i samverkan med grundskolenämnden får i uppdrag att utveckla en modell för hur skolorna kan involvera föräldrar och andra viktiga vuxna i det drogförebyggande arbetet och hur de kan upptäcka och agera vid misstänkt missbruk.

Sammanfattning

I motionen om ett aktivt arbete mot droger i staden (handling 2024 nr 86) uppmärksammas behovet av att kartlägga och informera om förebyggande insatser och stödinsatser som finns i staden för att på så sätt kunna komma åt och utveckla det förebyggande och trygghetsåtgärdande arbetet. Motionärerna Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) menar att man genom att kartlägga och informera om arbetet som redan görs i våra verksamheter kan komma åt eventuella glapp och kunna arbeta vidare med det som man vet fungerar. Vidare menar man också att vårdnadshavarna är viktiga aktörer i arbetet och vill därför se en informationskampanj om ovan sagda insatser för att på så sätt medvetandegöra vårdnadshavare om hur de kan agera vid misstanke om missbruk.

Skolan är en viktig part i arbetet att stävja drogmissbruk i alla former bland ungdomar. Förvaltningen arbetar ständigt med uppdraget att informera och utbilda elever såväl som vårdnadshavare om drogers påverkan på hälsa och utveckling i det uppdrag som finns stipulerat i skollag. Detta arbete är mångfacetterat och sker på alla nivåer och i olika

sammanhang. Barn och unga med missbruk och beroende är en komplex problematik och inte sällan lever de i social utsatthet där en informationskampanj troligtvis gör mindre skillnad. Barn och unga med den typen av utsatthet behöver bemötas med ett helhetsperspektiv som förutsätter en god samordning mellan olika verksamheter som socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola.

Bedömning ur ekonomisk dimension

En informationskampanj till samtliga vårdnadshavare i gymnasieskolan som föreslås av motionärerna kommer att rendera kostnader som i nuläget inte går att uppskatta.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Enligt Barnkonventionens artikel 33 så har barnet rätt att skyddas från olaglig användning av narkotika. Enligt gymnasieskolans och anpassade gymnasieskolans läroplaner har rektor ett särskilt ansvar för att eleverna får kunskaper om riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger. Av socialtjänstlagen 14 kap § 29 och Skollagen 29 kap § 13 framgår att myndigheter vars verksamhet berör barn och unga är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa som till exempel vid misstanke om eller konstaterad drogaktivitet.

Samverkan

Tjänsteutlåtandet samverkas med de fackliga organisationerna i FSG den 24-09-16.

Bilagor

1. Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden, handling 2024 nr 86.

Ärendet

Utbildningsnämnden har att ta ställning till motion av Lisa Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden, handling 2024 nr 86.

Utbildningsnämndens yttrande ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 2024-09-26.

Beskrivning av ärendet

Motionärerna Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) lyfter att tillgången till narkotika är ett stort problem på flera nivåer och att barn och unga som är i riskzonen för att hamna i missbruk måste fångas upp tidigt med snabba, anpassade och evidensbaserade insatser. Motionärerna vill se en kartläggning av förebyggande insatser och stödinsatser som finns i staden för att på så sätt kunna komma åt och utveckla det förebyggande och trygghetsåtgärdande arbetet. Vidare menar motionärerna också att vårdnadshavarna är viktiga aktörer i arbetet och vill därför se en informationskampanj om ovan sagda insatser för att på så sätt medvetandegöra vårdnadshavare om hur de kan agera vid misstanke om missbruk.

Kommunfullmäktige föreslås att besluta att:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att genomföra en kartläggning av det drogförebyggande arbetet, platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor samt de stödinsatser som finns när det gäller att komma ur ett missbruk i socialnämnderna, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden.
2. Grundskolenämnden och utbildningsnämnden får i uppdrag att genomföra en informationskampanj till samtliga föräldrar i grundskolan och gymnasieskolan när det gäller hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller barnets missbruk av alkohol, tobak och narkotika.
3. Socialnämnd Centrum får i samverkan med grundskolenämnden får i uppdrag att utveckla en modell för hur skolorna kan involvera föräldrar och andra viktiga vuxna i det drogförebyggande arbetet och hur de kan upptäcka och agera vid misstänkt missbruk.

Under elevernas första år på utbildningsförvaltningens skolor ges information till samtliga vårdnadshavare om vilket arbete som är pågående och aktuellt i fråga om missbruk av olika slag. Detta görs bland annat genom att förvaltningens drogpolicy och handlingsplan förmedlas så att vårdnadshavare blir medvetna om vad de kan förvänta sig för stöd och hur skolan kommer att agera i händelse av misstanke/upptäckt av missbruk.

Samtliga elever i årskurs 1 genomför också en elevhälsoenkät som följs upp med ett hälsosamtal tillsammans med skolsköterska. I enkäten ställs ett flertal frågor kring drog-, alkohol- och tobaksbruk och här finns möjlighet att fånga upp elever som har eller har haft erfarenhet av detta.

Enligt gymnasieskolans läroplan har rektor ett särskilt ansvar för att eleverna får kunskaper om riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger. Det finns en riktlinje för förvaltningens arbete mot droger som innehåller hur skolorna arbetar

förebyggande, hur de agerar vid misstanke om eller konstaterad drogaktivitet, vilka åtgärder som ska vidtas när elev är drogpåverkad på skolan, åtgärder vid misstanke om försäljning av droger, rutiner för samverkan kring elever i gymnasieskolan och i anpassade gymnasieskolan med alkohol- och/eller annan drogproblematik samt en rutin kring drogtestning.

Missbruk och beroende hos barn och unga har ofta samband med bristande skolgång, psykiska besvär, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, utsatthet för våld och övergrepp, eget normbrytande beteende och annan social utsatthet. Barn och unga med missbruk och beroende behöver därför bemötas med ett helhetsperspektiv som förutsätter en god samordning mellan olika verksamheter som socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola. Det finns sedan tidigare etablerade strukturer för samverkan mellan socialnämnderna, hälso- och sjukvården, mini-Maria Göteborg och skolan i syfte att säkerställa att barn och unga i behov av samordnade insatser får tillgång till tvärprofessionell hjälp (SIP). Socialtjänst, hälso- och sjukvård, polis, fritid (SSPF) är en etablerad samverkansstruktur kring oro för barn som far illa. På några av förvaltningens skolor har också ett samarbete i form av skolsociala team inletts, som innebär ett samarbete mellan skola (elevhälsa) samt socialtjänst för att på så sätt kunna utveckla ett hälsofrämjande och förebyggande arbetssätt kring elever i riskzon.

Utbildningsförvaltningens bedömning

Förvaltningen välkomnar förslaget om att Kommunstyrelsen får i uppdrag att genomföra en kartläggning av det drogförebyggande arbetet, platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor samt de stödinsatser som finns när det gäller att komma ur ett missbruk. Förvaltningen önskar dock påtala att cirka hälften av gymnasieungdomarna i Göteborgs stad går på fristående skolor.

Förvaltningen ser däremot inte att en informationskampanj till samtliga vårdnadshavare i grundskolan och gymnasieskolan kring när det gäller hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller barnets missbruk av alkohol, tobak och narkotika skulle få den effekt som motionärerna hoppas. Barn och unga med missbruk och beroende lever ofta i olika former av utsatthet vilket behöver bemötas med ett helhetsperspektiv som förutsätter en god samordning mellan olika verksamheter som socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola och information kring förvaltningens arbetsgång i dessa frågor finns redan.

Tomas Berndtsson
Förvaltningsdirektör

Maija Söderström
Avdelningschef

§ 228 Svar på remiss - Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktiv arbete mot droger i staden

N164-0610/24

Socialförvaltningen Centrum har 2024-09-02 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Yrkanden

Nina Miskovsky (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Hannes Hurtig (S) yrkar att nämnden ska avstyrka motionen.

Agneta Kjaerbeck (SD) yrkar bifall till förvaltningens förslag med hänvisning till eget yttrande från (SD). Se bilaga 4 till protokollet.

Maria Abrahamsson (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Propositionsordning

Ordförande Jenny Broman (V) ställer proposition på att tillstyrka i enlighet med förvaltningens förslag respektive avstyrka motionen och finner att motionen ska avstyrkas.

Omröstning begärs.

Omröstning

Ja för att avstyrka motionen.

Nej för att tillstyrka motionen i enlighet med förvaltningens förslag.

Fem ledamöter röstar Ja: Hannes Hurtig (S), Eva Dahlerstedt (V), Rebecca Hedström (MP), Roy Lundberg (V) och Jenny Broman (V).

Sex ledamöter röstar Nej: Nina Miskovsky (M), Tobias Björk (M), Kristina Bergman Alme (L), Agneta Kjaerbeck (SD), Anne Holmdahl (KD) och Maria Abrahamsson (C).

Ordförande Jenny Broman (V) finner att nämnden tillstyrker motionen i enlighet med förvaltningens förslag.

Utdrag ur protokoll nr 11

Sammanträdesdatum: 2024-09-24

Beslut

Socialnämnden Centrum tillstyrker motionen av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden med hänvisning till de synpunkter och förslag som redovisas i tjänsteutlåtandet och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Protokollsanteckningar

Agneta Kjaerbeck (SD) inkommer med ett yttrande från (SD). Se bilaga 4 till protokollet.

Jenny Broman (V) inkommer med ett yttrande från (V), (S) och (MP). Se bilaga 5 till protokollet.

Dag för justering

2024-09-24

Vid protokollet

Sekreterare

Jeanette Nilsson

Ordförande

Jenny Broman (V)

Justerande

Nina Miskovsky (M)

Yttrande

2024-09-24

Ärende 10

Yttrande angående – Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden

Yttrandet

Den senaste tidens ökade konsumtion av lustgas bland unga är en oroande trend som måste tas på allvar. Det finns flertalet exempel på hur frekvent konsumtion av lustgas har lett till allvarliga hälsoproblem, vilket i sin tur kan orsaka neurologiska skador som är irreparabla. Det finns exempel på hur ungdomar har drabbats av långvarigt nedsatt rörlighet, inkontinens och andra neurologiska komplikationer, vilket gör detta till en allvarlig folkhälsofråga. Lustgas fungerar även som en inkörsport till andra droger samt narkotikaförsäljning, vilket indirekt gynnar gängkriminalitet.

Utöver de föreslagna åtgärderna i motionen om ett aktivt arbete mot droger, är det därför mycket viktigt att staden även inkluderar insatser för att uppmärksamma unga på de allvarliga riskerna med användandet av lustgas.

Som en del av kartläggningen av det drogförebyggande arbetet, behöver staden inkludera nyttjandet av lustgas bland unga och dess konsekvenser. Staden behöver även verka för att öka medvetenheten bland både föräldrar och unga om farorna med lustgas, genom informationsinsatser i skolorna samt genom riktade kampanjer i stadens ungdomsverksamheter.

Danmark har framgångsrikt infört ett förbud mot försäljning och innehav av lustgas till privatpersoner, på riksnivå driver Sverigedemokraterna med Tidö-partierna frågan då vi ser ett nationellt förbud som en önskvärd utveckling även i Sverige. Tills dess att ett sådant förbud införs, måste vi i Göteborg ta ansvar och agera för att minimera missbruket av lustgas och de skador det medför.

Yttrande

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet

2024-09- 24

Ärende 8

Motion av Motion av Nina Miskovsky (M)och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden

Yttrandet

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet håller med motionärerna om vikten att bekämpa droger i staden och tycker att det är positivt att det sätts fokus på frågan. Därför satsades exempelvis i den senaste rödgröna kompletteringsbudgeten 8 miljoner för en drogfri skola.

Det finns redan styrande dokument inom området där bla annat droganeundersökningen samt skolans samverkan med socialtjänsten och andra aktörer ingår. Dessutom finns kunskap om det drogförebyggande arbetet och var drogförsäljningen sker. En del av platserna för drogförsäljningen ändrar sig dessutom snabbt på grund av olika faktorer som exempelvis konstgräsomläggningen vid Gröna vallen så en kartläggning riskerar bli inaktuell innan den hinner redovisas. Det behöver därför vara ett ständigt pågående arbete i samarbete med exempelvis polis och skola.

Vi anser att det behövs och är mer effektivt att skruva upp arbetet i de befintliga insatserna som redan sker. Därför avser vi att avstyrka motionen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-09-02

Diarienummer N164-0610/24

Handläggare: Nils Jobring, Marie Larsson

Telefon: 031-365 72 28

E-post: nils.jobring@socialcentrum.goteborg.se

Svar på remiss - Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum tillstyrker motionen av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden med hänvisning till de synpunkter och förslag som redovisas i tjänsteutlåtandet och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Socialnämnden Centrum har att ta ställning till motion från Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden. Motionären tar upp att tillgång till narkotika är ett stort problem på flera nivåer och att skyddsinsatser, såsom en fungerande skolgång, är viktiga för att minska riskfaktorer, exempelvis tillgång till alkohol och droger. I texten tar motionären även upp att det är viktigt att föräldrar vet hur de kan ge stöd till sina barn vid missbruk.

Utifrån detta föreslås i motionen en kartläggning av drogförebyggande arbete, platser med öppen drogförsäljning runt skolor och förskolor samt stödinsatser, en informationskampanj till föräldrar i skolan och gymnasieskolan om hur föräldrar kan upptäcka och agera om de upptäcker missbruk, samt att Socialnämnden Centrum tillsammans med Grundskolenämnden utvecklar en modell för hur skolor kan involvera föräldrar och viktiga vuxna i det drogförebyggande arbetet.

Förvaltningens bedömning är att det idag finns många välfungerande verksamheter och arbeten i Göteborgs Stad som arbetar drogförebyggande eller mot missbruk. Samtidigt har flera kartläggningar redan genomförts. Däremot saknas en gemensam strategi och struktur för det drogförebyggande arbetet och stödinsatser. En ny kartläggning behöver därför utgå från det arbetet som redan gjorts, men kan ge en nulägesbild och stöd till förbättrad samordning. Förvaltningen bedömer inte att en särskild kartläggning av drogförsäljning bör göras. Droganvändning idag är rörlig och kan förekomma på flera olika platser. Situationen följs bäst löpande genom befintlig lägesrapportering och regelbunden dialog med polisen.

Förvaltningen bedömer att en informationskampanj till skolor är relevant, men att det vid en sådan är viktigt att beakta och använda kompetens som finns nationellt och regionalt, samt hos ANDT-samordnare, Mini-Maria och Kompetenscentrum främjande och

förebyggande. Förvaltningen bedömer att en modell för hur skolorna kan involvera föräldrar och andra viktiga vuxna i det drogförebyggandet arbetet bör handla om att utveckla gemensamma strukturer för arbetet. Innehållet och insatser behöver variera i förhållande till målgrupp och problembild.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Missbruk har stor påverkan på både samhället och på individnivå. För den enskilda och dennes anhöriga kan det till exempel innebära svårigheter att vara självförsörjande. För samhället för det med sig kostnader för vård och insatser som personer i missbruk har behov av och rätt till.

Därutöver kan försäljning av droger kopplas till kriminalitet och finansiering kopplat till organiserad brottslighet. Medarbetare i socialförvaltningen vittnar om att rekryteringen/socialiseringen in i kriminella nätverk tenderar att gå ner i åldrar samt att allt yngre individer säljer allt tyngre droger och lagförs för grova narkotikabrott.

Allt som motverkar missbruk är därför ekonomiskt positivt, både på individ- och samhällsnivå. För aktuella förvaltningar innebär förslagen en viss ambitionshöjning och ökade insatser på området innebär vissa merkostnader, vilket kräver tillskott av resurser eller omfördelning från andra av förvaltningens uppdrag

Bedömning ur ekologisk dimension

ANDTS (Alkohol, tobak, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel) försämrar alla delar inom ekologin, inte minst då relaterade produkter slängs, och även vid tillverkning. I produkterna finns också gifter.

Förvaltningens bedömning är att minskat missbruk också bidrar till bättre miljö. Förslagen har således inga kostnader ur ekologisk dimension, utan endast positiva effekter.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen bedömer att förslagen och ett aktivt förebyggande informations- och förebyggande arbete har positiva effekter ur sociala dimensioner. Missbruk drabbar den enskilda men också anhöriga till denne. Det kan också påverka livschanser negativt, både för den som själv missbrukar och även barn som växer upp vid missbruk. Därutöver innebär användning av droger också till finansiering av kriminella, vilket drabbar hela samhället, genom utökad kriminalitet och otrygghet.

Enligt Barnkonventionen artikel 33 ska barn skyddas från narkotika.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2024-09-17.

Bilagor

1. Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden.

Ärendet

Socialnämnden Centrum har att ta ställning till en motion från Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden.

Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda 26 september 2024.

Beskrivning av ärendet

Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) har skickat en motion om ett aktivt arbete mot droger i staden till kommunfullmäktige. Motionen handlar om att tillgång till narkotika är ett stort problem på flera nivåer och att det behövs stärkning av skyddsfaktorer för att minska riskfaktorer såsom kan finnas, såsom en välfungerande skolgång, tydliga normer och förväntningar från vuxna, bra kompisrelationer och fritidssysselsättning. Förslag till beslut är:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att genomföra en kartläggning av det drogförebyggande arbetet, platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor samt de stödinsatser som finns när det gäller att komma ur ett missbruk i socialnämnderna, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden.
2. Grundskolenämnden och utbildningsnämnden får i uppdrag att genomföra en informationskampanj till samtliga föräldrar i grundskolan och gymnasieskolan när det gäller hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller barnets missbruk av alkohol, tobak och narkotika.
3. Socialnämnd Centrum får i samverkan med grundskolenämnden får i uppdrag att utveckla en modell för hur skolorna kan involvera föräldrar och andra viktiga vuxna i det drogförebyggande arbetet och hur de kan upptäcka och agera vid misstänkt missbruk.

Förvaltningen ser det som mycket positivt att frågan om hur droganvändning kan förebyggas uppmärksammas.

AKTUELL SITUATION

Inom Socialförvaltningen Centrum pågår idag arbete både med kartläggning, information, utbildning och stödinsatser.

KARTLÄGGNING

Göteborgs stad arbetar idag aktivt med kartläggning av förekomst av droger inom Göteborg. Inom ramen för samverkansöverenskommelsen Trygg-i-Göteborg, tar Göteborgs Stad och polisområde Storgöteborg vartannat år fram fyra lokala lägesbilder för brott och otrygghet i staden. Inom Trygg-i tar också Göteborgs Stad och Polisen fram regelbundna lägesbilder på kvartal och veckobasis. Genom undersökningar framkommer det var problem finns och i vilken omfattning.

Narkotikahantering är ett stort problem i stadsområdet (Centrum) och efterfrågan är stor. I city förekommer det på vissa platser öppen narkotikahandel, medan det i bostadsområden sker mer undagömt. Det kan dock förekomma öppen narkotikahandel även i bostadsområden – då ofta i anslutning till skolområden och idrottsplatser.

Narkotikahanteringen som sker kring skolor och förskolor handlar dels om att man ser försäljning, men till stor del handlar det om att man hittat rester av narkotikabruk. Det

kan vara att man rökt något, påsar med tabletter, eller kanyler. Det kan även ske försäljning av narkotika på idrottsplatser under tider då det sker organiserad föreningsverksamhet på platsen. I lägesbilderna pekas vissa platser ut som problematiska kopplat till narkotikahanteringen.

Det kan dock bli felriktat att endast rikta in sig på vissa geografiska platser. Idag går droger att få tag på oavsett var säljaren och användaren finns. Det kan också gå att köpa droger via telefonkontakter, webbsidor och appar och få de levererade till sig. Digitalisering medför svårigheter att göra kartläggning kopplad till område och skolor.

Centrum för alkohol och narkotikafrågor (CAN) genomför årligen undersökningar om erfarenheter av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS) bland elever i årskurs 9 och gymnasiets år 2. Var tredje år utför Socialförvaltningen Centrum utifrån denna undersökning en drogerfarenhetsundersökning avseende Göteborg (sedan 2004).

Det är en totalundersökning som vänder sig till alla är skolelever som är 15 eller 17 år det året som undersökningen genomförs. I undersökningen ges indikationer på vilka skolor, stadsdelar och stadsområden där det kan finnas eventuella problem. Det kan till exempel handla om områden med en hög andel elever som uppger riskbeteenden, såsom användning av tobak, alkohol, narkotika men också skolk, våld och otrivsel i skolan. Samtidigt går det inte att dra ensidiga slutsatser av undersökningen, utan den behöver kompletteras synen från andra aktörer och med statistik och lägesbilder från Mini-Maria och från enheter som arbetar brottsförebyggande, exempelvis utvecklingsledare trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete, som tar fram lägesbilder tillsammans med polisen. I fältsekreterarnas uppdrag ingår också att arbeta brottsförebyggande.

2019 gav dåvarande Social resursnämnd ett uppdrag till dåvarande förvaltning att komma med förslag på hur man kan stärka och utveckla det drogförebyggande arbetet i staden. Kompetenscentrum ANDTS- förebyggande höll samman det arbetet som också innefattade medverkan från Grundskoleförvaltningen och Utbildningsförvaltningen samt Idrott- och föreningsförvaltningen (IOFF) Det producerades ett kunskapsunderlag; Göteborgs Stad 2021, *Kunskapsunderlag – Drogförebyggande arbete i Göteborg* och en nulägesanalys som byggde på enkäter och workshops med nyckelpersoner i förvaltningarna

Hösten 2023 genomförde Socialförvaltningen Centrum också en särskild kartläggning i form av en enkät som skickades till avdelningarna Stadsområde, välfärd och fritid och Barn och unga, samt till kommunala och fristående grundskolor i stadsområdet. Syftet var att tydliggöra vad som görs, inte görs och om det finns behov av samordning och struktur inom det drogförebyggande arbetet.

Förebyggande arbete

Det pågår också ett aktivt förbyggande arbete både i stadsområdena och stadenövergripande verksamheter.

På Järntorget och Långgatorna kommer det fortsatta *trygghetsarbetet* bland annat innebära att initiera arbete utifrån konceptet *Krogar mot knark*. På Mariaplan med omnejd har det bildats en arbetsgrupp med uppdrag att ta fram åtgärdsplan med insatser.

Olskroken med omnejd är ett förslag på ny prioritering, därmed är det första steget i arbetet att genomföra en fördjupad kartläggning av problematiken i området.

Utvecklingsledare folkhälsa jobbar med främjande och förebyggande insatser genom att mobilisera aktörer och bidra till ett kunskapsutbyte. Det ANDTS-förebyggande arbetet har en stark koppling till folkhälsoarbetet, då det handlar om att främja hälsa och förebygga ohälsa kopplat till ANDTS. Det övergripande målet är att förbättra folkhälsan och minska samhällsliga ojämlikheter i hälsa och livsvillkor. Det görs både genom att stärka skyddsfaktorer och genom att motverka riskfaktorer. ANDTS-förebyggande arbete kräver dock mer tid, struktur och samordning än vad utvecklingsledare folkhälsa har möjlighet att bidra med.

Samverkansformen och arbetet *SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid)* syftar till att minimera riskbeteenden kopplat till kriminalitet och narkotika. Målgruppen är unga i riskzon för droger och/eller kriminalitet. På generell nivå erbjuder också SSPF-koordinator tillsammans med olika aktörer föräldraföreläsningar om ANDTS. Varje år genomförs en större drogföreläsning inför Valborg och under hösten 2023 anordnades mindre informationsträffar för föräldrar om samma ämne inför höst-, jul- och sportlov. Arbetet är under utveckling och förhoppningen är att kunna genomföra detta varje år.

I stadsområde Centrum finns också *SSFF (samverkan mellan skola, socialtjänst, fritid och familj)*, en liknande form för samverkan riktad mot yngre åldrar. Det ANDTS-förebyggande arbetet kan även kopplas med det arbete som sker inom SSFF. SSPF-koordinator vid Socialförvaltningen Centrum uppger att brukare ofta har en drogproblematik och skolfrånvaro vilket är riskfaktorer. Det är även problematiskt med väntetiderna till BUP (barn- och ungdomspsykiatri).

I socialförvaltningen Centrum finns flera fritidsverksamheter där medarbetare arbetar för att barn och unga ska ha en meningsfull fritid. Detta är en viktig skyddsfaktor för att motverka social problematik och utanförskap. Verksamheterna erbjuder en mängd olika aktiviteter och personalen arbetar till stor del relationsskapande med ungdomarna. De är dessutom tydliga med att verksamheterna de bedriver är alkohol- och drogfria. Socialförvaltningen Centrum har även fältsekreterare som arbetar uppsökande och relationsskapande med ungdomar i stadsområdet. I enkäten som genomfördes under hösten 2023 uppmärksammades ett behov av information och kunskap, samt tydlighet i hur samordning kring ANDTS-förebyggande arbete kan se ut. Detta kan ske gentemot både personal samt barn och unga som besöker verksamheter.

Familjecentrerat arbetssätt (FCA) handlar om att förbättra uppväxtvillkoren för barn genom helhetssyn, samverkan och tidiga generella insatser till familjer. Det generella föräldraskapsstödet som erbjuds i stadsområdet marknadsförs, utförs och utvecklas inom ramen för FCA. Att utveckla föräldraskapsstöd riktat till familjer med barn som har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är också av stor vikt för det ANDTS-förebyggande arbetet, då substansbruk, beroende och kan löpa högre risk att socialiseras in i kriminalitet.

Stadenövergripande uppdrag

Enheten Kompetenscentrum förebyggande och främjande i sociala frågor är organiserad under socialförvaltning Centrum men erbjuder alla stadens verksamheter kompetensutveckling och stöd på olika nivåer om ANDTS, sexuell och reproduktiv hälsa

Enheten har nyligen tagit initiativ till att sammankalla till ett ANDTS-nätverk för socialförvaltningarna, där man utgick ifrån nätverket för utvecklingsledare folkhälsa. Lokala ANDTS-samordnare kommer successivt ersätta utvecklingsledare i nätverket. I nätverket ingår Kompetenscentrum, Mini-Maria och lokala ANDTS-samordnare från Socialförvaltningarna i Nordost, Centrum och Sydväst. Enheten har planer på att arbeta med ANDTS-coacher, ett utbildnings- och nätverkskoncept, som används inom flera kommuner och har stöd från Socialstyrelsen. Coacherna är tänkta att fungera som kunskapsbärare och informationsmottagare i sin yrkesroll och kan genomföra aktiviteter med barn och ungdomar och föräldrar.

Mini-Mariamottagningarna, som socialtjänsten och sjukvården driver ihop, vänder sig till ungdomar och unga vuxna upp till 21 år som har frågor eller bekymmer kopplade till alkohol eller droger samt deras föräldrar. Verksamheten har också en specialiserad resursmottagning, som i samverkan med flera andra parter tar emot brukare där det kan finnas en särskild svår problematik.

- Tillhandahåller anonym telefonrådgivning till både professionella och invånare.
- Ger råd- och stödinsatser till unga, föräldrar, syskon och andra närstående. Kortare råd- och stödinsatser kan ges utan bistånd.
- Ger föräldrautbildningar som hålls varje termin och är öppna för alla föräldrar i staden.
- Föreläser om verksamhet på förfrågan från bland annat skolor (exempelvis föräldramöten) och andra aktörer
- I arbetsmodellen ingår att strukturerat kartlägga risk- och skyddsfaktorer för att förebygga och upptäcka behov av insatser hos både Mini-Maria och andra aktörer. Fokus i behandlingskontakten är att stärka skyddsfaktorer för annat riskbeteende och/eller psykisk ohälsa.
- Planering för att ta fram ta fram informationsfilmer om Mini-Maria riktat till skolan, detta för att möjliggöra att nå fler ungdomar och föräldrar än idag.

Förslagspunkt två i motionen gäller att Grundskolenämnden och Utbildningsnämnden får i uppdrag att genomföra en informationskampanj till samtliga föräldrar i grundskolan och gymnasieskolan när det gäller hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller barnets missbruk av alkohol, tobak och narkotika.

Göteborgs Stad Socialnämnden Centrum, tjänsteutlåtande

MODELL FÖR DROGFÖREBYGGANDE ARBETE VID SKOLOR

Det finns många exempel på pågående arbete som kan utgöra delar av en modell för drogförebyggande insatser.

Grundskolenämnden beslutade i december 2022 att anta en plan för drogförebyggande arbete. Planen berör samtliga Grundskoleförvaltningens (GSF) skolor och kompletteras av en riktlinje för drogfri skola. I linje med den här planen lyfter GSF:s plan bland annat generellt föräldraskapsstöd, ANDTS-information till föräldrar och samverkan med socialtjänst och andra aktörer. Det ANDTS-preventiva arbetet i Centrum behöver därför samordnades med grundskolan i Centrum.

Även Utbildningsförvaltningen (UBF) blir en viktig samverkansaktör kring lokala ANDTS-frågor. Olika grupper och nätverk finns kopplade till UBF och GSF utifrån ANDTS-frågan och det finns behov av att hitta en hållbar struktur för samverkan både lokalt och över staden. En del i att stärka samarbetet är den modell för SSPF-arbete som enheten för staden övergripande Trygghetsarbete, ihop med SSPF-företrädare i stadsområdena, tagit fram ihop med Burgårdens gymnasium. Modellen testas nu som pilotprojekt för att sedan spridas till andra gymnasier om försöket utfaller väl.

Kompetenscentrum främjande och förebyggande arbetar med Göteborgsmodellen, som är ett indikatorbaserat ANDTS-förebyggande arbetssätt i skolan. Utifrån analyser och statistik från elevenkäten skolelevers drogvanor erbjuds skolledningen/elevhälsan en konsultation. Utifrån konsultationen föreslås oftast att inleda med insatsen Dialogcafé, som innebär en halvdag med hela skolpersonalen och ett uppföljande möte några veckor efter insatsen. Dialogcafé består av både en föreläsningsdel och en workshop.

I Centrum finns två skolor som arbetar med metoden Skola som arena. Här sker många aktiviteter som stärker barns skyddsfaktorer. Under 2024 kommer det dock ske en omorganisering kring arbetet. Inom arbetet med Skolan som arena finns det möjlighet att jobba mer ANDTS-förebyggande, till exempel genom aktiviteter som syftar till att stärka barns förmåga till självreglering.

I tilläggsbudgeten för 2024 har det också tillsatts medel för arbetet mot droger i skola. Medel avsätts för arbete med drogfria skolor för både grundskolan, gymnasiet och socialnämndernas verksamheter. I underlaget framgår exempel på åtgärder som dessa pengar kan användas till som kurs för föräldrar, utbildning av rektorer och biträdande rektorer, narkotikasök på skolor, erbjuda oroliga föräldrar avgiftsfria urinprov exempelvis via föreningar. Medlen kan även användas för åtgärder för att upptäcka och förebygga psykisk ohälsa som ofta kan vara en orsak för droganvändande och medverkan i kriminalitet. Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden och socialnämnderna bör samverka för om hur medlen bäst kan användas. I syfte att ta fram gemensamma förslag har en arbetsgrupp med ansvariga chefer bildats och kommer under hösten bereda frågan.

Förvaltningens bedömning

1. *Kartläggning drogförebyggande arbete och stödinsatser för att komma ur ett missbruk*

Förvaltningens bedömning är att det idag finns många välfungerande verksamheter i Göteborgs Stad som arbetar drogforebyggande och med riktade insatser mot missbruk. Flera kartläggningar av drogvanor och befintligt arbete med drogrelaterade frågor har redan genomförts. Samtidigt saknas det en samordning och struktur för det drogforebyggande arbetet och de stödinsatser som finns, vilket gör det svårt att få en gemensam överblick över nuläge och utvecklingsbehov. Enligt den enkätundersökning som gjordes inom Socialförvaltningen Centrum hösten 2023 kom man fram till följande:

”Sammanfattningsvis visade enkäten att socialförvaltningen Centrum inte jobbar samordnat och strukturerat med det ANDTS-förebyggande arbetet. /.../ Enkäten visar att det finns ett behov av samordning och struktur. Det har även inkommit konkreta önskemål att stötta verksamheterna i ANDTS-förebyggande arbete.” (s. 8)

Förvaltningen ställer sig utifrån ovanstående resonemang positiv till förslaget om kartläggning om drogforebyggande arbete och de stödinsatser som finns, men menar att det bör ske med tidigare underlag och erfarenheter, som utgångspunkt och bara fördjupas i de delar som tidigare underlag saknas. Intentionen är att få en nulägesbeskrivning, inte att börja om arbetet, då det tar onödigt tid och resurser. Då frågan är förvaltningsöverskridande är det av vikt att en översikt även inkluderar verksamheter inom Grundskoleförvaltningen och Utbildningsförvaltningen.

I planeringen av kartläggningen behöver flera berörda funktioner vara inkluderade, exempelvis finns idag lokala ANDTS-samordnare vid Socialförvaltningarna Nordost, Centrum och Sydväst, kompetenscentrum för främjande förebyggande, enheten för stadsövergripande kunskap och utveckling, samt Mini-Maria.

Kartläggning av drogförsäljning vid skolor

Vad avser kartläggning av platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor bedömer inte förvaltningen att det finns ett behov av en sådan kartläggning. Dels görs redan fortlöpande kartläggningar genom lägesbilderna som visar nuläge, dels är drogförsäljning idag mobil och det kan också gå att handla droger genom olika telefonkontakter, webbsidor och appar. I och med detta bedöms en särskild kartläggning om ställen med drogförsäljning inte tillföra något till planeringen av det drogforebyggande arbetet.

2. Informationskampanj om hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller barnets missbruk

Förvaltningen bedömer att en informationskampanj till samtliga föräldrar i grundskolan och gymnasieskolan när det gäller hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller barnets missbruk av alkohol, tobak och narkotika kan ha positiva effekter. Om en informationskampanj ska utformas riktad till föräldrar med barn i grundskolan och gymnasieskolan anser förvaltningen dock att Kompetenscentrum och Mini-Maria vid Socialförvaltningen Centrum ihop med ANDTS-samordnare bör vara delansvariga i att utforma sådan informationskampanj ihop med skolorna. Genom det kan ”paketering” av informationen ske kunskapsbaserat både kring innehåll och genomförande.

Skolorna bör ha huvudansvar för att förmedla informationen/genomföra informationskampanjen, även om andra parter kan behöva vara behjälpliga. Det är viktigt

att planen för genomförande inkluderar fler skolor än de kommunala för att nå likvärdighet. Utöver skolor finns det också många andra aktörer som skulle kunna kontaktas, såsom föreningar och fritidsverksamheter. Vid utformningen av informationsmaterial och när det gäller val av forum där informationen skall förmedlas är det centralt att utgå ifrån beprövad erfarenhet och eventuell evidens.

Det finns också bra informationsmaterial från Länsstyrelsen som skulle kunna användas. Inom Grundskoleförvaltningen har gruppen för ANDTS under våren 2024 arbetat fram en folder som riktar sig till vårdnadshavare. Foldern innehåller information som syftar till att ge vårdnadshavare mer kunskap om ANDTS, kunskap om hur skolan arbetar för en drogfri skolan samt tips om var och hur vårdnadshavare kan få rådgivning och stöd vid oro eller misstanke om missbruk.

En informationskampanj kan också stärka förvaltningens samarbete med skolorna på både grundskole- och gymnasienivå och bidra till att samverka förbättras i annat förebyggande arbete.

3. Modell för hur skolorna kan involvera föräldrar och andra viktiga vuxna i det drogförebyggande arbetet

Förvaltningens bedömning är att Socialförvaltningen Centrum och Grundskoleförvaltningen kan utveckla sin samverkan för hur skolorna kan involvera föräldrar och andra viktiga vuxna i det drogförebyggande arbetet och hur de kan upptäcka och agera vid misstänkt missbruk. Tidigare nämnda föräldraföreläsningar, SSPF och SSFF är exempel på detta. Bedömningen är att befintliga insatser behöver samordnas och utvecklas, inte att ta fram en ny modell för detta.

Förvaltningens bedömning att en sådan modell skall ha fokus på hur vi strukturerar arbetet och inte specifikt vilka metoder/arbetsmodeller som skall användas då detta behöver vara följsamt över tid. En modell bör byggas på redan befintliga insatser och samverkan, men med en förbättrad och gemensamt överenskommen struktur mellan berörda förvaltningar. Det finns exempelvis en gymnasieriktlinje framtagen för samverkan mellan skola, socialtjänst och Mini-Maria, samt en särskild riktlinje avseende drogförebyggande arbete på grundskolan.

I ett utvecklingsarbete är det av vikt att även här ta in de utredningar som sker nationellt i beaktande och att analysera vad som gjorts lokalt och nationellt och dra lärdomar av resultaten av dessa insatser.

Sammantaget anser förvaltningen att alla tre punkter är viktiga i ett drogförebyggande arbete och att ANDTS arbetet i staden är viktigt att uppmärksamma. Förvaltningen vill särskilt betona vikten av att utgå från det arbete som redan gjorts i staden när det gäller kartläggningar, nationellt samarbete och utbildningsinsatser. Bedömningen är dock att det finns utrymme för förbättring, särskilt gällande en tydligare struktur för samarbetet mellan berörda förvaltningar, kontinuerlig kunskapsutveckling och det föräldrastödande arbetet. De i motionerna föreslagna aktiviteterna skulle kunna ge stöd i det utvecklingsarbetet.

Socialförvaltningen Centrum

Michael Ivarson

Förvaltningsdirektör

Svar på remiss: Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden

§ 193, N165-0515/24

Beslut

1. Socialnämnden Sydväst avstyrker motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden med de synpunkter och förslag som framkommer i tjänsteutlåtandet.
2. Socialnämnd Sydväst översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Socialnämnden Sydväst avslår tilläggsyrkandena från SD.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden har att yttra sig om en motion som inkommit från Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden. Motionärerna lyfter fram vikten av det förebyggande arbetet med utgångspunkt i risk- och skyddsfaktorer och tidig upptäckt. Problem som tas upp i motionen är tillgången till narkotika och rekrytering av unga till kriminella gäng.

Förvaltningen instämmer med motionärerna om att det drogförebyggande arbetet behöver utvecklas men bedömer samtidigt att det idag redan finns tillräckligt god kartläggning av det drogförebyggande arbetet och platser för drogförsäljning. Förvaltningen ser inte heller behov av att kartlägga stödinsatser. Förvaltningen bedömer vidare att en informationskampanj endast kommer att ha en kortvarig effekt och önskar i stället att befintligt informationsarbete blir mer metodiskt för att nå ut till alla. Förvaltningen ser inte heller att det finns behov av en ny modell för det drogförebyggande arbetet i skolan då det finns en befintlig plan för detta som också inkluderar samverkan med socialförvaltningen och andra aktörer. Förvaltningen föreslår därför att avstyrka motionen i sin helhet. Det som Socialförvaltningen Sydväst däremot efterfrågar är mer tydlighet gällande ansvar och ägandeskap i frågan, lokal och central sammanhållning, strukturer för samverkan och att utveckling sker utifrån befintliga insatser.

Handlingar

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 september 2024.

Yrkande från SD daterat den 25 september 2024.

Yrkanden

Alfred Ekman (S) yrkar å S, V och MP:s vägnar bifall till förvaltningens förslag att avstyrka motionen samt avslag på yrkandet från SD.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-09-25

Lena Olinder (M) yrkar å M, D och KD med instämmande av L:s vägnar för avslag av förvaltningens förslag och därmed tillstyrkande av motionen samt avslag på tilläggsyrkande från SD.

Lena Ferm (SD) yrkar att motionen tillstyrks enligt eget yrkande samt följande tilläggsyrkanden:

1. Förvaltningen får i uppdrag att, som en del av kartläggningen av det drogforebyggande arbetet, även inkludera användandet av lustgas bland unga och dess konsekvenser.
2. Förvaltningen verkar för att öka medvetenheten bland både föräldrar och unga om farorna med lustgas, genom informationsinsatser i skolorna samt genom riktade kampanjer i stadens ungdomsverksamheter.

Ajsela Bruncevic (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag att avstyrka motionen samt avslag på yrkandet från SD.

Propositionsordning

Socialnämnd Sydväst godkänner följande propositionsordning:

1. Proposition på förvaltningens förslag om att avstyrka motionen och yrkandet om att tillstyrka den.
2. Proposition på tilläggsyrkande nummer 1 från SD och yrkandet om att avslå detta.
3. Proposition på tilläggsyrkande nummer 2 från SD och yrkandet om att avslå detta.

Proposition 1

Ordföranden ställer proposition på Bruncevics (C) och eget yrkande om att avstyrka motionen enligt förvaltningens förslag och Olinders (M) och Ferm (SD) yrkande om att tillstyrka motionen och finner att nämnden bifaller hans eget yrkande.

Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd propositionsordning: "Ja-röst för bifall till förvaltningens förslag om att avstyrka motionen. Nej-röst för bifall till att tillstyrka motionen."

För Ja-propositionen röstar Annica Sjögren (V), Ingrid Karlsson (S), Elias Ytterbrink (MP), Helena Johansson (V), Ajsela Bruncevic (C) och ordförande Alfred Ekman (S).

För Nej-propositionen röstar Lena Olinder (M), Wilhelm Warborn (M), Lillemor Williamsson (D), Lena Ferm (SD) och Bobby Ghosh Dastidar (M).

Med sex ja-röster och fem nej-röster beslutar socialnämnden att avstyrka motionen enligt förvaltningens förslag.

Proposition 2

Ordföranden ställer proposition på Olinders (M), Bruncevic (C) samt eget yrkande om att avslå det första tilläggsyrkandet och Ferm (SD) yrkande om att tillstyrka tilläggsyrkandet. Ordföranden finner att tilläggsyrkandet avslås.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-09-25

Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd propositionsordning: "Ja-röst för bifall till ordförandens, Olinders (M) och Bruncevic (C) yrkande om att avslå tilläggsyrkandet. Nej-röst för bifall till Firms (SD) yrkande om att bifalla tilläggsyrkandet"

För Ja-propositionen röstar Annica Sjögren (V), Lena Olinder (M), Wilhelm Warborn (M), Ingrid Karlsson (S), Elias Ytterbrink (MP), Lillemor Williamsson (D), Helena Johansson (V), Bobby Ghosh Dastidar (M), Ajsela Bruncevic (C) och ordförande Alfred Ekman (S).

För Nej-propositionen röstar Lena Firm (SD).

Med tio ja-röster och en nej-röst beslutar socialnämnden att avslå tilläggsyrkandet från SD.

Proposition 2

Ordföranden ställer proposition på Olinders (M), Bruncevic (C) samt eget yrkande om att avslå det andra tilläggsyrkandet och Firms (SD) yrkande om att tillstyrka tilläggsyrkandet. Ordföranden finner att tilläggsyrkandet avslås.

Omröstning begärs.

Omröstning gällande det andra tilläggsyrkandet

Godkänd propositionsordning: "Ja-röst för bifall till ordförandens, Olinders (M) och Bruncevic (C) yrkande om att avslå tilläggsyrkandet. Nej-röst för bifall till Firms (SD) yrkande om att bifalla tilläggsyrkandet"

För Ja-propositionen röstar Annica Sjögren (V), Lena Olinder (M), Wilhelm Warborn (M), Ingrid Karlsson (S), Elias Ytterbrink (MP), Lillemor Williamsson (D), Helena Johansson (V), Bobby Ghosh Dastidar (M), Ajsela Bruncevic (C) och ordförande Alfred Ekman (S).

För Nej-propositionen röstar Lena Firm (SD).

Med tio ja-röster och en nej-röst beslutar socialnämnden att avslå tilläggsyrkandet från SD.

Protokollsanteckning

Birgitta Jakosjin (L) antecknar till protokollet att om hon haft rösträtt hade hon röstat för att tillstyrka motionen samt avslå tilläggsyrkandena från SD.

Reservation

Lena Firm (SD) reserverar sig mot samtliga beslut till förmån för eget yrkande

Justering

Socialnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-09-25

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2024-09-25

Vid protokollet

Sekreterare

Erika Holgersson

Ordförande

Alfred Ekman (S)

Justerande

Lena Olinder (M)

Yrkande

2024-09-25

Ärende 11

Yrkande angående – Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden

Förslag till beslut

I nämnden:

1. Förvaltningen tillstyrker motionen
2. Förvaltningen får i uppdrag att, som en del av kartläggningen av det drogförebyggande arbetet, även inkludera användandet av lustgas bland unga och dess konsekvenser.
3. Förvaltningen verkar för att öka medvetenheten bland både föräldrar och unga om farorna med lustgas, genom informationsinsatser i skolorna samt genom riktade kampanjer i stadens ungdomsverksamheter.

Yrkandet

Utöver de föreslagna åtgärderna i motionen om ett aktivt arbete mot droger, är det viktigt att förvaltningen även inkluderar insatser för att uppmärksamma unga på de allvarliga riskerna med användandet av lustgas. Den senaste tidens ökade konsumtion av lustgas bland unga är en oroande trend som måste tas på allvar. Det finns flertalet exempel på hur frekvent konsumtion av lustgas har lett till allvarliga hälsoproblem, vilket i sin tur kan orsaka neurologiska skador som är irreparabla. Ungdomar har rapporterats drabbas av långvarigt nedsatt rörlighet, inkontinens och andra neurologiska komplikationer, vilket gör detta till en allvarlig folkhälsofråga. Lustgas fungerar även som en inkörsport till andra droger samt narkotikaförsäljning, vilket indirekt gynnar gängkriminalitet.

Danmark har framgångsrikt infört ett förbud mot försäljning och innehav av lustgas till privatpersoner, på riksnivå driver Sverigedemokraterna med Tidöpartierna frågan då vi ser ett nationellt förbud som en önskvärd utveckling även i Sverige. Tills dess att ett sådant förbud införs, måste vi i Göteborg ta ansvar och agera för att minimera missbruket av lustgas och de skador det medför.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-09-03

Diarienummer N165-0515/24

Handläggare

Julia Allheim

Telefon: 031-365 34 76

E-post: julia.allheim@socialsydvast.goteborg.se

Svar på remiss gällande motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden

Förslag till beslut

1. Socialnämnden Sydväst avstyrker motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden med de synpunkter och förslag som framkommer i tjänsteutlåtandet.
2. Socialnämnd Sydväst översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Socialnämnd Sydväst förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Socialnämnden har att yttra sig om en motion som inkommit från Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden. Motionärerna lyfter fram vikten av det förebyggande arbetet med utgångspunkt i risk- och skyddsfaktorer och tidig upptäckt. Problem som tas upp i motionen är tillgången till narkotika och rekrytering av unga till kriminella gäng.

Motionen lyfter fram tre förslag till beslut:

- att kommunstyrelsen ska göra en kartläggning av drogförebyggande arbete, platser med öppen drogförsäljning runt skolor och förskolor samt stödinsatser,
- att grundskolenämnden och utbildningsnämnden genomför en informationskampanj till föräldrar i skolan och gymnasieskolan om hur föräldrar kan upptäcka och agera om de upptäcker missbruk
- att Socialnämnden Centrum tillsammans med Grundskolenämnden utvecklar en modell för hur skolor kan involvera föräldrar och viktiga vuxna i det drogförebyggande arbete.

Förvaltningen instämmer med motionärerna om att det drogförebyggande arbetet behöver utvecklas men bedömer samtidigt att det idag redan finns tillräckligt god kartläggning av det drogförebyggande arbetet och platser för drogförsäljning. Förvaltningen ser inte heller behov av att kartlägga stödinsatser. Förvaltningen bedömer vidare att en informationskampanj endast kommer att ha en kortvarig effekt och önskar i stället att befintligt informationsarbete blir mer metodiskt för att nå ut till alla. Förvaltningen ser inte heller att det finns behov av en ny modell för det drogförebyggande arbetet i skolan då det finns en befintlig plan för detta som också inkluderar samverkan med socialförvaltningen och andra aktörer. Förvaltningen föreslår därför att avstyrka motionen

i sin helhet. Det som Socialförvaltningen Sydväst däremot efterfrågar är mer tydlighet gällande ansvar och ägandeskap i frågan, lokal och central sammanhållning, strukturer för samverkan och att utveckling sker utifrån befintliga insatser.

Bedömning ur ekonomisk dimension

ANDTS (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel om pengar) bidrar till en försämrad folkhälsa och ger negativa ekonomiska konsekvenser såväl för den enskilde användaren som för samhället i stort. Droganvändning kan kopplas till våld och kriminalitet som även det kostar samhället mycket pengar. Förebyggande insatser tillsammans med tidig upptäckt och tidigt stöd kan spara samhället kostnader för bland annat vård, behandling och bekämpning av kriminalitet.

Det finns också kopplingar till den ekologiska dimensionen, till exempel genom att droger medför nedskräpning som resulterar i kostnader för städning och avfallshantering. Tobaksrelaterat skräp är det överlägset vanligaste skräpet på gator och torg. Ett växande problem är lustgastuber, detta som en konsekvens av att användning av lustgas i berusningssyfte ökat markant under senare år. Förutom farliga hälsokonsekvenser och utsläpp av stark växthusgas så är lustgastuber även att betrakta som farligt avfall vilket medför stora kostnader för omhändertagande och hantering på avfallsanläggningar.

Förslagen som föreslås kommer kräva resurser från berörda förvaltningar. Detta kan ses som en investering om insatserna möter de behov som finns för att åstadkomma förstärkning och utveckling av arbetet som förebygger och motverkar droger. Förvaltningens bedömning är att en kartläggning inte kommer att tillmötesgå de behov som finns för att utveckla arbetet. Förvaltningen ser också att det vore mer ekonomiskt att arbeta vidare utifrån grundskoleförvaltningens befintliga plan för drogförebyggande arbete och komplettera detta med strukturer för ANDTS-arbetet som inkluderar icke-kommunala skolor, än att genomföra en informationskampanj och/eller utveckla en ny modell.

Bedömning ur ekologisk dimension

Droger har stor påverkan på både miljö och klimat. Negativ inverkan sker i alla steg, från produktion till konsumtion, bland annat genom skogsskövling, giftutsläpp, transporter och nedskräpning. Insatser som förebygger och motverkar droger förväntas därför inverka positivt ur ekologiskt perspektiv och bidra till att såväl lokala, nationella och internationella miljömål kan uppnås. Klimat- och miljöperspektivet finns i befintligt drogförebyggande arbete i Göteborgs stad men kan utvecklas mer.

Bedömning ur social dimension

Droger är relaterat till lidande, för tidig död och samhällskostnader. Det står för en betydande del av Sveriges sjukdomsburden och bidrar kraftigt till ojämlikhet i hälsa. Användningen och de negativa konsekvenserna skiljer sig åt mellan åldrar, kön och socioekonomiska grupper. Hur detta tar sig uttryck i Göteborg följs och analyseras löpande bland annat med hjälp av tillgängliga hälsodata för befolkningen samt drogvaneundersökningar bland elever. Ett förstärkt arbete med att involvera föräldrar förväntas ha positiva effekter utifrån en social dimension men kan genomföras på andra sätt än en informationskampanj och/eller ny modell. Förvaltningen ser inte att motionens förslag om kartläggning av drogförebyggande arbete, drogförsäljning och stödinsatser

skulle tillföra kunskap som inte redan finns, och därmed inte bidra till att utveckla arbetet och påverka den sociala dimensionen.

Bedömning utifrån barnrättsperspektivet

Att regelbundet bruka droger i tidig ålder har kopplingar till en sämre skolgång, högre arbetslöshet och en lägre socioekonomisk situation som vuxen. De barn som växer upp i missbruksmiljö har flerfaldigt högre risk än andra barn att själva hamna i ett beroende. Arbetet att motverka och förebygga droger och dess konsekvenser kan knytas till flera av barnkonventionens artiklar och specifikt till artikel 33 som tydliggör att alla lämpliga åtgärder ska vidtas för att skydda barn från olaglig användning av och handel med narkotika.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 18 september 2024.

Bilagor

1. Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden (se bilaga H 2024 nr 86)
2. Tjänsteutlåtande 2020-10-27. Redovisning av uppdrag angående det drogförebyggande arbetet. Diarienummer 0602/19

Ärendet

Socialnämnden Sydväst har fått en motion från Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden (se bilaga H 2024 nr 86), och ska yttra sig över den. Motionen är även översänd till grundskolenämnden, utbildningsnämnden, socialnämnden Centrum samt idrotts- och föreningsnämnden för yttrande.

Remissvaret ska vara stadsledningskontoret tillhanda 26 september 2024.

Beskrivning av ärendet

Socialnämnden Sydväst har att yttra sig om en motion som inkommit från Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden. I motionen ges tre förslag till beslut.

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att genomföra en kartläggning av det drogförebyggande arbetet, platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor samt de stödinsatser som finns när det gäller att komma ur ett missbruk. Kartläggningen föreslås ske gemensamt av socialnämnderna, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden.
2. Grundskolenämnden och utbildningsnämnden får i uppdrag att genomföra en informationskampanj till samtliga föräldrar i grundskolan och gymnasieskolan när det gäller hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller barnets missbruk av alkohol, tobak och narkotika.
3. Socialnämnd Centrum får i samverkan med grundskolenämnden i uppdrag att utveckla en modell för hur skolorna kan involvera föräldrar och andra viktiga vuxna i det drogförebyggande arbetet och hur de kan upptäcka och agera vid misstänkt missbruk.

Kartläggning

Kartläggande arbete har gjorts och görs inom Göteborgs Stad och de fyra stadsområdena. Gällande drogförebyggande arbete så tog Social Resursförvaltning år 2020 fram ett kunskapsunderlag samt en nulägesanalys på uppdrag av Social Resursnämnd. Detta utgjorde en grund för förslag kring hur Göteborgs Stads drogförebyggande arbete kan utvecklas och förstärkas, vilket presenterades i ett tjänsteutlåtande (se bilaga). Förvaltningen bedömer att dessa underlag fortfarande är aktuella, att behoven som lyftes av tydligare strukturer i det drogförebyggande arbetet i Göteborgs Stad kvarstår och att det arbete som påbörjats utifrån de identifierade behoven bör fortsätta och ges förutsättningar. Socialförvaltning Sydväst, socialförvaltning Centrum och socialförvaltning Nordost har under 2023 tillsatt samordnande funktioner för det lokala ANDTS-förebyggande arbetet. I socialförvaltningarna Centrum och Sydväst är den samordnande funktionen en insats inom folkhälsöavtalets handlingsplan som bygger på respektive stadsområdes behovsanalys. Inom ramen för det arbetet har lokala kartläggningar gjorts. Förhoppningen är att kunna arbeta långsiktigt med en lokal sammanhållning i frågan. Behov finns också av en övergripande samordning för hela Göteborgs stad.

Platser för drogförsäljning är ständigt föränderligt och därmed svårt att kartlägga. Hur drogförsäljningen i vårt stadsområde ser ut följs i dagsläget löpande inom den upparbetade struktur som finns för det lokala trygghetsarbetet med exempelvis regelbundna lägesbildsrapporteringar med flertalet aktörer, bland annat i/genom Embrace samt arbetet inom SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid). Drogeförsäljning tas även årligen upp i stadsområdenas övergripande lägesbilder. Eftersom drogförsäljning sker på flera platser i stadsområdet och ständigt förändras, är den löpande lägesbilden gällande drogförsäljning av stor vikt. Drogeförsäljning på platser där barn och unga vistas är särskilt viktigt att prioritera förstås. Utveckling och förbättring i detta arbete kan ske genom utökad samverkan med fler aktörer inom de befintliga strukturerna, exempelvis fler civilsamhällesaktörer. Detta skulle bidra till en tydligare och mer samlad kartläggning och lägesbild.

De medarbetare inom socialförvaltningen som har i uppdrag att stötta personer ur ett missbruk har god kunskap om vilka stödinsatser som finns riktade till just detta syfte. Missbruksproblematik är komplext och kräver mer än bara stödinsatser för själva missbruket. Sysselsättning är en viktig del som ofta saknas då dessa personer inte uppfyller kraven som ställs. För att minska skadligt bruk och beroende ser förvaltningen behov av ökad inkludering för målgruppen med särskilt fokus på möjligheten att få tillgång till en meningsfull sysselsättning. Förvaltningen arbetar i dagsläget aktivt tillsammans med förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning med budgetuppdraget att utreda hur personer i hemlöshet och/eller med beroendeproblematik kan erbjudas meningsfull sysselsättning och vägar till arbete.

Informationskampanj

Socialförvaltningarna och polisen samarbetar med grundskoleförvaltningen och icke-kommunala skolor i syfte att informera föräldrar om vad de kan göra för att förebygga elevers droganvändning, se tidiga tecken på användning samt var de kan vända sig vid oro eller upptäckt. Grundskoleförvaltningen har tagit fram en broschyr som kommer att kunna användas som komplement till detta arbete. Socialförvaltningen ser att arbetet med information till föräldrar skulle behöva ske mer metodiskt och med kontinuitet för att säkra att det når fler. Kampanjer kan vara bra ur förebyggande perspektiv men bör då fokusera på att främja föräldrars engagemang och påverka attityder och normer kring

substansanvändning. För att få effekt bör de också kombineras med andra preventiva insatser.

Modell för drogförebyggande arbete vid skolor

Skolan är en mycket viktig arena för ANDTS-förebyggande insatser. När det gäller droger och kriminalitet har socialförvaltningen samverkan med grundskoleförvaltningen genom SSPF och strukturen för trygghetsarbetet. Socialförvaltningen genomför också, tillsammans med polisen, föräldraföreläsningar kring ANDTS på skolor i stadsområdet men det saknas en struktur och kontinuitet för detta. I Sydväst har man påbörjat ett arbete med att ta fram ett förslag på struktur för föräldraföreläsningarna som går i linje med grundskoleförvaltningens plan för drogförebyggande arbete vilken bland annat inkluderar arbete gentemot föräldrar och samverkan med andra aktörer. Ambitionen är att också komplettera detta med fler sätt att nå föräldrar då det i vissa områden är svårt att nå föräldrar via traditionella föräldramöten.

Ett effektivt ANDTS-förebyggande arbete behöver också innehålla insatser direkt riktade till barn och unga med fokus på metoder som främjar sociala färdigheter, självreglering och riskuppfattningar.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen ser som motionärerna att droger är ett stort problem för den enskilde och för samhället och att behov finns av att stärka det drogförebyggande arbetet.

Förvaltningen har gjort följande bedömning utifrån förslagen:

1. Trots att det finns stora sociala, ekonomiska och ekologiska konsekvenser av alkohol, tobak och narkotika så anser förvaltningen inte att en kartläggning är mest effektivt i nuläget. Bedömningen grundas i att kartläggning av drogförebyggande arbete redan gjorts och inte behöver göras igen. Förvaltningen anser vidare att det inte är verkningsfullt med ett särskilt uppdrag gällande kartläggning av drogförsäljning vid skolor och förskolor då det i dagsläget redan finns en struktur för kartläggning inom trygghetsarbetet. Arbetet med öppen drogförsäljning kan med fördel knyta an till kommunfullmäktiges uppdrag: *Socialnämnderna får i uppdrag att i samverkan med förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden arbeta med trygghetsskapande och brottsförebyggande insatser i och nära berörda verksamheter.* Slutligen anser förvaltningen att kartläggning av stödinsatser för att komma ur missbruk inte är ett påkallat behov för att minska omfattningen av skadligt bruk och beroende.
2. Förvaltningen bedömer att informationen till föräldrar behöver förbättras när det gäller hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller substansbruk. Förvaltningens bedömning är dock att en informationskampanj endast ger en tillfällig effekt och att det vore mer gynnsamt att utforma strukturer för ett metodiskt arbetssätt utifrån redan befintliga insatser. Förvaltningen bedömer vidare att kampanjer med kopplingar till ANDTS som är riktade till föräldrar med fördel kan spridas via skolan men bör utformas i samarbete med socialförvaltningarna. För att nå ut till alla målgrupper bör också information via skolan kompletteras med andra sätt att nå föräldrar.
3. Förvaltningen instämmer med motionärerna om att det finns behov av att utveckla arbetet med att involvera föräldrar i det ANDTS-förebyggande arbetet. Bedömning är dock att det vore mer effektivt att fortsätta samt ge förutsättningar för implementeringen av grundskoleförvaltningens drogförebyggande plan samt utveckla strukturer och stärka samverkan mellan grundskoleförvaltningen och socialförvaltningarna, snarare än att utveckla en ny modell. Samverkan behöver

också ske med andra berörda parter, exempelvis polis och icke-kommunala skolor. Förutom att arbeta med föräldrar ser förvaltningen att det är mycket angeläget att arbeta med universella insatser och metoder direkt riktade till barn och unga.

Förvaltningen bedömer att behoven handlar om såväl lokal som central sammanhållning samt mer tydlighet gällande ansvar och ägandeskap för att kunna utveckla ett långsiktigt och metodiskt drogforebyggande arbete som går i linje med den nationella ANDTS-strategin Skr.2021/22:213 ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings-, och tobakpolitiken samt spel om pengar 2022 – 2025”.

Förvaltningens samlade bedömning är att motionen bör avstyrkas.

Beslutet ska skickas till:

Kommunstyrelsen

Lotta Wikström

Annika Ljungh

Avdelningschef

Förvaltningsdirektör

Stadsområde Valfärd och Fritid

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-10-27

Diarienummer 0602/19

Handläggare

Linda Nilsson, Eva Lindstrand, Ritva Gonzalez

Telefon: 031-367 93 97

E-post: linda.2.nilsson@socialresurs.goteborg.se

Redovisning av uppdrag angående det drogförebyggande arbetet

Förslag till beslut

Social resursnämnd antecknar mottagandet av redovisning av uppdrag §298 till protokollet samt förklarar uppdraget som fullgjort.

Sammanfattning

Vid Social resursnämnds sammanträde 2019-12-18 gav nämnden förvaltningsdirektören i uppdrag att återkomma till nämnden med förslag på hur Stadens drogförebyggande arbete kan utvecklas och förstärkas. Social resursnämnd gav förvaltningsdirektören i uppdrag att ta kontakt med Grundskoleförvaltningen respektive Utbildningsförvaltningen för att fördjupa samverkan och utveckla det drogförebyggande arbetet. Social resursnämnd gav också förvaltningsdirektören i uppdrag att fördjupa samverkan och utveckla det drogförebyggande arbetet med friskoleaktörer exempelvis genom *Gruppen för fristående gymnasieskolor* som anordnas av GR.

Förvaltningen har tagit fram ett kunskapsunderlag och en nulägesanalys som stöd till att kunna stärka det drogförebyggande arbetet i Staden.

Förvaltningen ser att det finns kunskap och kompetens inom det drogförebyggande arbetet i Staden. Nulägesanalysen visar dock att det finns behov av tydligare strukturer för det drogförebyggande arbetet, för att kunna driva frågorna framåt och för att kunna samverka bättre. Det drogförebyggande arbetet ser olika ut, då förvaltningarna har valt att organisera och prioritera arbetet olika. Nulägesanalyser pekar även ut utvecklingsområden för att stärka och utveckla det drogförebyggande arbetet. Förvaltningen bedömer att det fortsatta arbetet med att förtydliga och utveckla strukturerna för det drogförebyggande arbetet är en fortsatt fråga för den nya organisationen tillsammans med befintliga förvaltningar.

Uppdraget har genomförts i samverkan med Grundskoleförvaltningen, Utbildningsförvaltningen och de fristående skolorna.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Alkohol, tobak och narkotika bidrar till en försämrad solkhälsa, lidande för individen och närstående samt medför stora kostnader för samhället.

Vi har idag god kunskap om effektiva metoder för att förebygga skador. En satsning skulle innebära en betydande påverkan på problemens omfattning och därmed även bidra

till en mer jämlik folkhälsa. Att satsa på förebyggande åtgärder handlar om att investera i framtiden. Främjande och förebyggande arbetet innebär vinster för individ och samhälle.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förslagen syftar till att förstärka och utveckla det drogförebyggande arbetet. Risken för ANDT¹-relaterad ohälsa är större bland män än bland kvinnor, den är också större bland personer med förgymnasial utbildning jämfört med personer med eftergymnasial utbildning samt för personer med låg inkomst och personer i gruppen bi- och homosexuella jämfört med heterosexuella. Även personer som är socialt utsatta har en ökad risk för ANDT-relaterad ohälsa. Att minska ANDT-relaterad ohälsa bidrar till att minska skillnader i livsvillkor och verka för ökad sammanhållning, tillit och delaktighet. Drogeförebyggande arbete bidrar även till genomförandet av Agenda 2030, mer specifikt genom att bidra till mål 3.5 att stärka insatser för att förebygga och behandla drogmissbruk samt 3.A att stärka genomförandet av Världshälsoorganisationens tobakskonvention.

Barnkonventionen innebär bland annat ökat krav på att barnet ska få utrymme och yttra sig samt att hänsyn ska tas till barnets åsikter. Barnets bästa ska sättas i centrum. Vidare finns det ett antal skyddsartiklar i barnkonventionen. En av dessa är artikel 33 som fastställer att konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att skydda barn från olaglig användning av narkotika samt förhindra att barn utnyttjas i den olagliga framställningen av eller handel med narkotika. Att arbeta drogförebyggande syftar till att minska användningen av narkotika och därmed bidra till att skydda barn från olaglig användning av narkotika.

Det finns mycket att vinna om det universella förebyggande arbetet kan innefatta både kompetenser från brottsförebyggande, drogförebyggande samt förebyggande för psykisk ohälsa och våld. Forskning visar att många av risk- och skyddsfaktorer är lika för de olika områdena samt att riskfaktorer tenderar att stärka varandra. En bredare ansats skulle innebära att vi kan rikta fler insatser mot den universella nivån.

Förslagen bidrar till att skapa förutsättningar för att minska den sociala ojämlikheten som ANDT bidrar till samt att stärka implementeringen av Barnkonventionen.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2020-11-10.

Bilagor

1. Kunskapsunderlag
2. Nulägesanalys

¹ Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak

Ärendet

Nämnden har att anteckna mottagandet av redovisning av uppdrag §298 samt förklara uppdraget fullgjort.

Beskrivning av ärendet

Vid Social resursnämnds sammanträde 2019-12-18 gav nämnden förvaltningsdirektören i uppdrag (§298) att återkomma till nämnden med förslag på hur Stadens drogförebyggande arbete kan utvecklas och förstärkas. Social resursnämnd gav förvaltningsdirektören i uppdrag att ta kontakt med Grundskoleförvaltningen respektive Utbildningsförvaltningen för att fördjupa samverkan och utveckla det drogförebyggande arbetet. Social resursnämnd gav också förvaltningsdirektören i uppdrag att fördjupa samverkan och utveckla det drogförebyggande arbete med friskoleaktörer exempelvis genom *Gruppen för fristående gymnasieskolor* som anordnas av GR.

Stadens drogförebyggande arbete bör grundas i evidens och beprövad erfarenhet. Förvaltningen har tagit fram ett kunskapsunderlag som utgör en av utgångspunkterna för att stärka och utveckla det drogförebyggande arbetet.

En andra utgångspunkt för att utveckla det drogförebyggande arbetet är ha kunskap om verksamheter i Staden och om vilka behov som finns, att ha kännedom om vad som fungerar bra och vad som behöver utvecklas. I samverkan med Grundskoleförvaltningen, Utbildningsförvaltningen och de fristående skolorna har förvaltningen därför tagit fram och distribuerat enkäter till respektive skolor.

För att få en mer kvalitativ bild av det drogförebyggande arbetet genomförde förvaltningen workshops och intervjuer med elevhälsopersonal och rektorsgrupper samt med andra verksamheter i Staden som arbetar drogförebyggande. Projektledarna sammanställde materialet till en nulägesanalys som tillsammans med kunskapsunderlaget utgör en grund för hur Staden kan utveckla och förstärka det drogförebyggande arbetet. Materialet har bearbetats i två analysgrupper, en från varje skolförvaltning. Nulägesanalysen och problembilden är således gemensamt framtagen och förankrad i Grundskoleförvaltningen och Utbildningsförvaltningen.

Förvaltningens bedömning

Utveckla strukturer för Stadens drogförebyggande arbete

Förvaltningen bedömer att det sammantaget finns kunskap och kompetens inom det drogförebyggande arbetet i Staden. Men nulägesanalysen pekar på att det finns ett behov av tydligare strukturer i det drogförebyggande arbetet i Staden. Målsättningen för det drogförebyggande arbetet finns med i både Stadens folkhälsoprogram² och det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande programmet³. Programmen anger målsättning inom ANDT men konkretiserar och operationaliserar inte det drogförebyggande arbetet. Det finns även strukturer för samverkan inom det generella främjande arbetet i Stadens jämlikhetsarbete. Nulägesanalysen visar att det inte finns en tydlig samverkansstruktur i Staden för det drogförebyggande arbetet på en strukturell nivå. Forum för samverkan är

² ”verka för att inga barn och unga börjar missbruka narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak”

³ ”verka för att antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak successivt minskar, med särskilt fokus på cannabis”

efterfrågat bland de som bidragit till underlaget i nulägesanalysen, både mellan förvaltningarna och inom respektive förvaltning.

Stadens drogförebyggande arbete beskrivs genomgående som rörigt, det är inte alltid klart vem som ska göra vad och hur verksamheterna ska kopplas ihop. Bristen på strukturer upplevs som ett problem för att driva frågorna framåt och för att skapa en samverkan mellan och inom förvaltningarna. Det framkommer även att det drogförebyggande arbetet ser olika ut i staden. Förvaltningarna har valt att organisera och prioritera arbetet olika. Underlaget visar att det finns kunskap och kompetens inom det drogförebyggande arbetet, mycket gott förebyggande arbete utförs i staden. Men det formuleras och organiseras på olika sätt vilket försvårar samverkan och uppföljning.

Det finns mycket material och rapporter som berör det drogförebyggande arbetet som kan användas som uppföljning för det drogförebyggande arbetet. Undersökningen ”Skolelevers drogvanor” har genomförts var tredje år sedan 2004, den senaste gjordes 2019. Den redovisas både på hela Staden nivå och för stadsdelarna samt att skolorna har möjlighet att få resultatet för skolan. Den är ett verktyg för att få lokala siffror och därmed kunna styra insatser mot lokala förutsättningar. Den kan kompletteras med andra källor för att få en mer heltäckande bild för att stärka uppföljningen. Anmälningar till socialtjänsten, rapporter och statistik från skolan, Mini Maria och folkhälsoarbetet är kompletterande perspektiv till skolelevers drogvanor för en samlad uppföljning av Stadens arbete.

Skolans huvudmän har inte några gemensamma strukturer för att arbeta med trivsel, närvaro eller ett övergripande arbetssätt kring de generella förebyggande frågorna. Forskning pekar på att det är viktiga områden för att stärka det drogförebyggande arbetet.

Det saknas även en struktur för hur skolans huvudmän och socialförvaltningarna arbetar gemensamt kring kompetensutveckling i det drogförebyggande arbetet. Både breda ansatser och fördjupande kunskaper i det drogspecifika behöver utvecklas gemensamt för att fånga de behov som finns i verksamheterna.

Arbetssättet i skolan skiljer sig även kring tidig upptäckt och tidig insats, de riktlinjer som finns är inte fullt ut implementerade. I de fall som de inte finns eller att de inte är kända och implementerade skapar det oklarhet i de strukturer som ska stödja skolan.

Förvaltningen bedömer att det finns ett behov av att förtydliga och utveckla strukturerna för det drogförebyggande arbetet. 2021 går staden in i en ny organisation och detta är en fråga för kommande förvaltningar att arbeta vidare med, tillsammans med befintliga förvaltningar.

Utveckla samverkan med skolans huvudmän

Förvaltningen har fördjupat samverkan i och med att nulägesanalysen är gemensamt framtagen och uppdraget har förankrats i förvaltningsledningarna på både Grundskoleförvaltningen och Utbildningsförvaltningen. Den gemensamma nulägesanalysen är ett steg i samverkan, men för att fortsatt utveckla samverkan behöver det skapas strukturer för den.

Det finns ingen strukturerad samverkan mellan Social resursförvaltning och de fristående skolorna kring det drogförebyggande arbetet. Det är en diversifierad grupp med många huvudmän.

Materialet från enkäter och workshops från de fristående skolorna ger en bra överblick av det drogförebyggande arbetet i de fristående skolorna. Nulägesanalysen påvisar att det finns utvecklingspotential och behov av en fördjupad samverkan mellan friskoleaktörer och Stadens förvaltningar.

Identifierade behov

I nulägesanalysen framkommer fortsatta utvecklingsområden. Underlaget pekar på följande områden:

- Utveckla Skolans medverkan i Skola-Socialtjänst-Polis-Fritid arbetet till att omfatta alla elever i Göteborg
- Kompetensutveckla inom det generella förebyggande och det specifika drogförebyggande arbetet i skolan.
- Implementera Göteborgsmodellen – ett drogförebyggande arbete i skolor som har behov av stöd.
- Utveckla stöd och material till vårdnadshavare i det drogförebyggande arbetet
- Drogpolicy och/eller riktlinje för tidig upptäckt finns och är känd för all personal, elever och föräldrar.
- Utveckla samverkan mellan socialtjänst och alla skolor i Staden.
- Öka möjligheter till organiserade fritidsverksamheter.
- Kompetensutveckla personal inom kommunala fritidsverksamhet i drog- och brottsförebyggande arbete.

Förvaltningen bedömer att det är frågor för kommande socialtjänst i ny nämndorganisation tillsammans med befintliga förvaltningar att fortsatt arbeta med.

Social resursförvaltning

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör

§ 114 Ärendenummer IOFF-2024-00160

Svar på motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktiv arbete mot droger i staden

Beslut

Idrotts- och föreningsnämnden avstyrker motionen.

Handlingar

-Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktiv arbete mot droger i staden

-Tjänsteutlåtande avdelning utveckling & styrning, daterad 2024-07-03

Yrkanden

Bettan Andersson (V), Kerstin Hultman (V), Frida Tånghag (V), Staffan Lindström (S), Anna Ahlborg (S) och Vincent Siekkinen Franzén (S) yrkar på att motionen avstyrks.

Dan-Ove Marcelind (KD) och Edwin Friedlaender (M) yrkar bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Propositionsordning

Ordföranden Bettan Andersson (V) ställer yrkandet om att motionen avstyrks och bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande mot varandra och finner att nämnden beslutar bifalla att motionen avstyrks.

Omröstning begärs och verkställs.

Efter genomförd omröstning konstaterar ordföranden att yrkandet om att avstyrka motionen bifallits.

Omröstning

Ordföranden föreslår följande omröstningsordning som godkänns av nämnden:

Ja-röst: bifall till yrkandet om att avstyrka motionen.

Nej-röst: bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ja-röster: Staffan Lindström (S), Anna Ahlborg (S), Vincent Siekkinen Franzén (S), Kerstin Hultman (V), John Harfouche (C) och Bettan Andersson (V)

Nej-röster: Edwin Friedlaender (M), Claes Annerstedt (D), Magnus Marelus (SD), Dan-Ove Marcelind (KD)

Avstår: Frida Tånghag (V)

6 ja-röster mot 4 nej-röster.

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2024-08-28

Yrkandet om att avstyrka motionen vinner.

Protokollsutdrag skickas till

Avdelning utveckling & styrning

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-07-03

Ärendenummer IOFF-2024-00160

Handläggare

Ida Suni

E-post: ida.suni@ioff.goteborg.se

Svar på motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktiv arbete mot droger i staden

Förslag till beslut

1. Idrotts- och föreningsnämnden tillstyrker motionen med hänvisning till innehållet i tjänsteutlåtandet.
2. Idrotts- och föreningsnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Idrotts- och föreningsnämnden har fått remiss på en motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktiv arbete mot droger i staden för yttrande till kommunstyrelsen senast den 26 september. Motionens förslag är ge kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en kartläggning av det drogförebyggande arbetet, platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor samt de stödinsatser som finns när det gäller att komma ur ett missbruk i socialnämnderna, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden. Motionens förslag är också att ge grundskolenämnden, utbildningsnämnden och socialnämnd Centrum uppdrag riktade mot skola och föräldrar med syfte att stärka det drogförebyggande arbetet.

Förvaltningens förslag är att idrotts- och föreningsnämnden tillstyrker motionen med hänvisning till synpunkterna som lämnas i detta tjänsteutlåtande.

Förvaltningen bedömer att syftet med motionen kan bidra till att ett stärkt drogförebyggande arbetet vilket i sin tur även kan bidra till uppfyllelse för idrotts- och föreningsnämndens mål om att förbättra folkhälsan. Förvaltningens yttrande är avgränsat till motionens första beslutspunkt om att genomföra en kartläggning, där idrotts- och föreningsnämnden omnämns. Detta med hänvisning till att övriga beslutspunkter bedöms vara riktade till andra nämnder samt utanför ramarna för idrotts- och föreningsnämndens verksamhet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Genomförande av en kartläggning som motionen föreslår kan innebära kostnader för utökad administration och personella resurser. Positiva ekonomiska konsekvenser på sikt utifrån förbättrade sociala förhållanden i staden är tänkbart men vidare utredning krävs för att bedöma de ekonomiska konsekvenserna.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Motionens syfte att stärka det drogförebyggande arbetet med fokus på barn och unga kan ha en positiv inverkan på den sociala dimensionen särskilt ur ett barnrättsperspektiv och hälsoperspektiv.

Samverkan

Ärendet har inte varit föremål för facklig samverkan.

Bilagor

Motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden.

Ärendet

Idrotts- och föreningsnämnden har fått en motion av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden på remiss. Idrotts- och föreningsnämnden ska ta ställning till förvaltningens förslag till remissvar enligt innehållet i detta tjänsteutlåtande.

Remissvaret ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 26 september.

Beskrivning av ärendet

Motionen av Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden föreslår att:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att genomföra en kartläggning av det drogförebyggande arbetet, platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor samt de stödinsatser som finns när det gäller att komma ur ett missbruk i socialnämnderna, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden.
2. Grundskolenämnden och utbildningsnämnden får i uppdrag att genomföra en informationskampanj till samtliga föräldrar i grundskolan och gymnasieskolan när det gäller hur föräldrar kan upptäcka, agera och var de kan vända sig när det gäller barnets missbruk av alkohol, tobak och narkotika.
3. Socialnämnd Centrum får i samverkan med grundskolenämnden får i uppdrag att utveckla en modell för hur skolorna kan involvera föräldrar och andra viktiga vuxna i det drogförebyggande arbetet och hur de kan upptäcka och agera vid misstänkt missbruk.

Motionärerna pekar på att det finns många insatser i staden för att förebygga och motverka drogmissbruk men att det saknas en samlad bild för staden för att identifiera var arbetet fungerar väl och var det finns behov av förbättringar. Insatser för att minska riskfaktorer och stärka skyddsfaktorer kan tillsammans ge en större effekt på individens beteende. Motionärerna lyfter också att det är viktigt att ge stöd och hjälp för föräldrar till barn i grund- och gymnasieskolan genom informationskampanjer och andra insatser.

Koppling till idrotts- och föreningsnämndens folkhälsouppdrag

Att främja en god hälsa generellt bland befolkningen, och samtidigt tidigt identifiera och rikta arbetet mot risk- och skyddsfaktorer hos barn och unga, bidrar till minskad brottslighet, ökad jämlikhet i hälsa samt färre problem relaterat till användning av alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter samt spel om pengar (ANDTS).¹ Insatser med fokus på skyddsfaktorer, exempelvis positiv anknytning till skolan och deltagande i vuxenledda och regelbundna fritidsaktiviteter kan därmed ge positiva effekter för både hälsa och mot droganvändning².

Utifrån ett folkhälsoperspektiv kan därmed uppfyllelse av målen för idrotts- och föreningsnämndens verksamhet medföra positiva effekter för det drogförebyggande arbetet. Däribland ett ökat och mer jämlikt deltagande i föreningsidrotten och idrott på egen hand samt ett större utbud av idrottsanläggningar.

¹ Folkhälsomyndigheten, 2024. [ANDTS och brottsförebyggande arbete — Folkhälsomyndigheten \(folkhalssomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/ANDTS-och-brottsforebyggande-arbete)

² Ibid

Förvaltningens trygghetsarbete

Förvaltningens trygghetsarbete omfattar ett flertal trygghetsaspekter, däribland frågor kopplat till droganvändning. Funktionen trygghetssamordnare deltar i stadens olika samverkansgrupper och driver frågor om tryggheten vid de ytor som förvaltningen råder över. För att öka tryggheten genomförs exempelvis trygghetsvandringar och belysningen utökas på platser som upplevs otrygga. Trygghetssamordnare deltar även vid polisens torsdagskonferens och tar emot rapporter från de ronderingar som utförs vid förvaltningens anläggningar vilket möjliggör att tillsätta insatser vid behov.

Ett aktivt arbete mot doping och narkotika

Förvaltningens drogförebyggande verksamhet består främst av friskvårdsverksamhetens arbete mot användning av doping och narkotika. Förvaltningen deltar i nätverket för prevention av doping i Sverige, PRODIS, på både lokal, regional och nationell nivå tillsammans med bland andra Polisen, RF-SISU, Social resursförvaltning, Länsstyrelsen och andra kommuner och gymaktörer i Göteborg, regionen och landet. PRODIS ligger bakom den preventiva metod 100% Ren Hårdträning som syftar till att motverka användningen av och tillgången på anabola androgena steroider och andra dopningspreparat på gym och träningsanläggningar. Förvaltningen är sammankallande för Göteborgs Stads samverkan kring metoden. Förvaltningens gym har diplomering enligt PRODIS och utbildad personal på anläggning.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens yttrande är avgränsat till motionens första beslutspunkt om att genomföra en kartläggning, där idrotts- och föreningsnämnden omnämns. Övriga beslutspunkter bedöms vara riktade till andra nämnder samt utanför ramarna för idrotts- och föreningsnämndens verksamhet. Förvaltningen hänvisar till övriga berörda nämnder gällande bedömning av specifika drogförebyggande insatser och stödinsatser. Ett generellt medskick om motionen genomförs är att möjliggöra effektiv administration och synka kartläggningen med befintliga lokala och regionala aktörer som arbetar med drogförebyggande insatser.

Förvaltningen instämmer med motionens syfte om att stärka det drogförebyggande arbetet. Motionens förslag att kartlägga det drogförebyggande arbetet, platser med drogförsäljning och stödinsatser kan bidra till att skydda fler barn och unga från droganvändning och därmed även bidra till uppfyllelsen för idrotts- och föreningsnämndens mål om att främja en god folkhälsa.

Förvaltningen bedömer att en kartläggning kan bidra med positiva effekter genom att skapa en samlad lokal lägesbild som stadens drogförebyggande arbete kan utgå ifrån. Idrotts- och föreningsnämndens verksamhet innebär en närvaro vid stadens idrottsanläggningar, vilket medför en god kännedom om lokala förhållanden på dessa platser. I detta avseende har förvaltningen möjlighet att bidra till framtagandet av lokala lägesbilder om motionens förslag genomförs.

Johan Sävhave

Kim Erefalk

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef utveckling & styrning